

Tusculum

**SALONITANSKA MUZA
DUJE RENDIĆA-MIOČEVIĆA**

2017
SOLIN-10/2

Tusculum
10/2

Solin, 2017.

Nakladnik

Javna ustanova u kulturi
Zvonimir Solin
Kralja Zvonimira 50
Solin

Za nakladnika

Špiro Žižić

Urednik

Marko Matijević

Nakladnički savjet

Joško Belamarić
Nenad Cambi
Josip Dukić
Miroslav Katić
Šime Marović
Dražen Maršić
Ivica Žižić

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak

Marko Grgić

Tisak

Suton Graf Zagreb

Za tiskaru

Tihomir Kujundžić

Naklada

500 primjeraka

Časopis je uvršten u podatkovne baze: ESCI (Emerging Sources Citation Index), DOAJ (Directory of Open Access Journals), AWOL (The Ancient World Online), Hrčak (Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske).

Izdavanje časopisa novčano podupiru Grad Solin i Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

UDK 908(497.5-37 Solin)

Tiskana inačica: ISSN 1846-9469

Mrežna inačica: ISSN 1849-0417

Tusculum

Časopis za solinske teme

10/2

Solin, 2017.

ZBORNIK RADOVA SA ZNANSTVENOGA KOLOKVIJA

SALONITANSKA MUZA DUJE RENDIĆA-MIOČEVIĆA

Dignum laude virum Musa vetat mori /

Muza ne dopušta da umre muž vrijedan hvale

(Hor., Carm. IV, 8, 28)

Pripremni odbor

Jasna Jeličić-Radonić, Mirjana Matijević Sokol, Marina Šegvić,
Špiro Žižić, Dino Demicheli, Ivan Matijević

Solin, 29. lipnja 2016.

Sadržaj

9		Predgovor
11-18	Marina Šegvić	Duje Rendić-Miočević (Split, 29. 6. 1916. – Zagreb, 30. 4. 1993.)
19-21	Ivan Mirnik	Opus Duje Rendića-Miočevića na suvremenim znanstvenim međumrežnim stranicama
23-36	Nenad Cambi	Nova svjedočanstva solarnih i mističkih kultova u Dalmaciji
37-55	Ante Rendić-Miočević	Arheološka istraživanja na spoju gradskih bedema sjeverno od <i>Porta Caesarea</i> u Solinu (1970. – 1973.)
57-66	Jasna Jeličić-Radonić	<i>Gloria virtutem tamquam umbra sequitur</i>
67-75	Joško Belamarić	Rendić-Miočevićeva teza o sadržaju uništenoga središnjeg motiva friza Dioklecijanova mauzoleja
77-92	Mirjana Matijević Sokol	Od epitafa svećenika Ivana do epitafa kraljice Jelene
93-97	Tonko Maroević	Uklesani stihovi, usklađeni prepjevi Prevoditeljsko-priredivački prinos Duje Rendića-Miočevića
99-120	Bruna Kuntić-Makvić	<i>Διάλεκτος, γράμματα, signum</i> Službena komunikacija ilirskih vladara prema izvještajima starih pisaca
121-127	Jelena Marohnić	Isejski natpis s najviše negrčkih imena (Brunšmid br. 12)
129-141	Branka Migotti	Nadgrobnni spomenik obitelji Aurelija Januarija iz Dobrinaca kod Rume (<i>Caput Bassianense</i>)
143-173	Ivan Radman-Livaja	Pregled ilirske onomastike na sisačkim teserama
175-197	Dino Demicheli	Neobjavljeni i nepoznati rimskodobni natpisi iz istraživanja Ejnara Dyggvea u Šupljoj crkvi u Solinu
199-210	Ivan Matijević	O vojnoj karijeri centuriona Lucija Varija [---] po natpisu ILlug 2098 iz Salone
211-219	Josip Dukić	<i>Salona Christiana</i> – Pisana ostavština don Frane Bulića biblioteci Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu
221-232	Vladimir Sokol	Aleja istraživača Salone – Dolina hrvatskih kraljeva Važnost Dalmacija/e za hrvatsku povijest kroz rezultate njihova bavljenja

PREDGOVOR

Prošle godine 29. lipnja obilježili smo 100 godina od rođenja arheologa Duje Rendića-Miočevića, znamenitoga istraživača Salone. Kao studenti arheologije proveli smo s profesorom Rendićem početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća (1972., 1973., 1974.) nekoliko istraživačkih kampanja u Saloni na spoju bedema stare jezgre Salone i njezina istočnog dijela sjeverno od poznatih *Porta Caesarea*. Tada smo u potpunosti doživjeli posebnu vezu Duje Rendića-Miočevića sa Salonom i Solinom. Upravo zato smo mi, njegovi studenti, kolege i prijatelji, inicirali još jednom prisjećanje na našega Profesora jednodnevnim skupom na mjestu kojemu je posvetio velik dio svoga znanstvenog opusa. Dragi Profesor, *natus et nutritus* u Splitu, ali stalno vezan uz Salonu - Solin, danas počiva u sjeni čempresa Lovrinca i kao čuvar bdije nad Salonom i svojim Splitom, pa i kroz nas, svoje učenike. Ovaj skup naš je darak zahvalnosti Duji Rendiću-Miočeviću.

Skup smo realizirali uz svesrdnu podršku Grada Solina i Doma Zvonimir kojima zahvaljujemo, jer teško bismo bez njihove materijalne i moralne pomoći mogli obilježiti ovu važnu godišnjicu koja može biti onaj kamen temeljac za novi pristup spomenicima Salone i Solina u budućnosti.

Znanstveni kolokvij, posvećen našem dragom Profesoru, potpuno je ostvaren objavom izlaganja svih sudionika u posebnom broju Časopisa za solinske teme *Tusculum 10/2*, što je izraz poštovanja salonitanskoga djela Duje Rendića-Miočevića. A to najbolje ilustrira Horacijev stih *Dignum laude virum Musa vetat mori / Muza ne dopušta da umre muž vrijedan hvale (Hor., Carm. IV, 8, 28)*.

Jasna Jeličić-Radonić i Mirjana Matijević Sokol

Duje Rendić-Miočević

Ivan Radman-Livaja

Pregled ilirske onomastike na sisačkim tesarama

Ivan Radman-Livaja
HR, 10000 Zagreb
Arheološki muzej u Zagrebu
Zrinjevac 19

Na sisačkim se tesarama spominje preko 900 pojedinaca, valja pretpostaviti mahom klijenata lokalne tekstilne industrije. Iako većina ima latinska imena, zabilježen je i velik postotak ljudi čija se imena mogu smatrati domorodačkima, odnosno keltskima ili »ilirskima« u širem smislu, što je očekivano u jugozapadnoj Panoniji. U ovom se radu ta zanimljiva problematika ne obrađuje cjelovito već se, kao svojevrsni hommage pokojnom profesoru Rendiću-Miočeviću, naglasak stavlja na pregled idionima koji se mogu interpretirati kao »ilirski«, to jest imena koja bi mogla pripadati epihorskoj antroponimiji stanovnika provincije Dalmacije i južne Panonije. Obrađuje se 59 imena od kojih se mnoga gotovo sigurno mogu smatrati »ilirskima«, no velik broj ipak ostaje dvojbena, te samo hipotetski može biti doveden u vezu s »ilirskom« onomastikom. Tema je iznimno široka te svakako zaslužuje metodičniji pristup, pa bi ovaj rad u najboljem slučaju bio tek prvi korak, a valja se nadati da će daljnja istraživanja preuzeti lingvisti i filolozi.

Ključne riječi: Siscia, olovne etikete, »ilirska« onomastika

UDK: 930.271:811.291.6'373.2>(497.5 Sisak)

Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 10. srpnja 2017

U golemom opusu Duje Rendića-Miočevića epihorska antroponimija naših prostora u antici zauzima posebno mjesto. Tijekom svoje duge i plodne karijere uvijek joj je poklanjao dužnu pažnju, a to je uostalom bila i tema na kojoj je doktorirao.¹ Akademik Rendić-Miočević je, nakon H. Krahea i A. Mayera, te uz R. Katičića, obilježio istraživanja te problematike u drugoj polovini 20. stoljeća, pa su njegova djela neizostavna za svakoga tko se želi pozabaviti pitanjima ilirske onomastike. Tijekom rada na tesarama iz Siska, odnosno na interpretaciji natpisa urezanih na tim olovnim etiketama, među stotinama zabilježenih imena pojavila su se i neka koja se nedvojbeno mogu pripisati ilirsko-panonskom antroponimijskom krugu.² Prilikom njihova proučavanja redovito su mi kao oslonac i izvor analogija služili upravo članci koje je napisao D. Rendić-Miočević.

S obzirom da su sisačke tesere više ili manje opsežno predstavljene u nizu recentnih publikacija,³ ovom

prigodom uistinu nema potrebe posebno predstaviti taj korpus nalaza, no čitateljima koji nisu pobliže upoznati s tom temom ili nemaju pristup citiranoj bibliografiji sažeti će opis ipak biti od koristi.

U fundusu Antičkoga odjela Arheološkoga muzeja u Zagrebu čuva se gotovo 1200 olovnih etiketa s urezanim natpisima. Sve te etikete potječu s istoga mjesta, iz grada Siska, gdje su pronađene tijekom jaružanja rijeke Kupe u desetljeću koje je prethodilo izbijanju Prvoga svjetskog rata. Tadašnji ravnatelj Arheologičkoga odjela Josip Brunšmid ih je pomno popisao, no nije ih stigao podrobnije obraditi i publicirati. Riječ je o olovnim pločicama, mahom pravokutnoga, više ili manje pravilnoga oblika, probušenima barem jednom, a katkad i s više rupa, kako bi se pomoću špage ili žice mogle pričvrstiti za robu. Gotovo sve pronađene etikete nose natpis, ponekad samo na jednoj strani, daleko češće na obje strane, uvijek izveden kapitalom ili starijim rimskim kurzivnim pismom. Većina

1 D. Rendić-Miočević 1949.

2 Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom *Rimski grobni spomenici jugozapadne Panonije u svome materijalnom, religijskom i društvenom kontekstu* (IP-2014-09-4632) glavnoga istraživača B. Migotti.

etiketa je višekratno upotrijebljena pa se stoga često naziru i tragovi starijih natpisa koje je pisar s više ili manje uspjeha pokušavao izbrisati. To nerijetko bitno otežava čitanje, a nije uvijek ni lako razlučiti kojem natpisu pripada pojedina riječ ili slovo. Natpisi uglavnom slijede isti obrazac: na jednoj se strani mogu pročitati osobna imena, *duo nomina* (daleko rjeđe *tria nomina*) kao i pojedinačna imena, često popraćena patronimikom. Čini se stoga da se na tesarama spominju kako rimski građani tako i peregrini, a moguće katkad i robovi.⁴ Na drugoj strani etikete se redovito nalazi natpis u kojem se spominje roba ili pak usluga, uglavnom u kraticama, kao i novčana vrijednost, a vrlo je često navedena i količina i/ili težina.

Čitanje osobnih imena na tesarama načelno predstavlja daleko manju poteškoću od tumačenja kratica za razne vrste roba ili usluga. Srećom, izrazi koji se pojavljuju na tesarama nisu uvijek skraćeni, što olakšava tumačenje brojnih kratica.

Iako bi mnoštvo različitih kratica na prvi mah moglo ukazivati na raznorazne trgovačke i proizvodne djelatnosti, po svemu sudeći, velika je većina ovih tesera povezana s trgovanjem vunom i tekstilnom industrijom. Riječi kao *LANA*, *PAN(N)UM*, *TVNICA*, *SAGVM*, *P(A)ENVLA*, *PAL(L)A*, *PALLIOLUM*, *LODIX*, *BANATA* i *ABOLLA* katkad se pojavljuju u neskrćenom obliku, pa stoga tumačenje čestih kratica na etiketama poput *L*, *LA*, *LAN*, *PAN*, *T*, *SAG*, *PAENV*, *PAL*, *LO*, *LOD*, *LODI*, *BANA* i *AB* ne predstavlja stvaran problem. Ti izrazi, bilo skraćeni ili ne, vrlo se rijetko pojavljuju sami već su uglavnom popraćeni drugim kraticama. Dok prvi niz imenica i kratica vjerojatno označava vunu, sukna i različite vrste odjeće, drugi niz pridjeva i izvedenih kratica se odnosi na boje. Nalazimo tako pridjeve kao što su *haematinus*, *ferrugineus* i *purpureus*, *caeruleus*, *caesius*, *callainus*, *candidus*, *coccineus*, *galbinus*, *gilvus*, *myrteolus*, *piperinus* i *pullus*. Ujedno se pojavljuju i neki izrazi donekle dvojbenijega značenja, no i oni se mogu interpretirati kao riječi za boje tekstilnih proizvoda: *corticeus*, *pavoninus* i *pictus*. Kad podrobnije sagledamo različite nizove kratica proizlazi da se izrazi za boje pojavljuju na izrazito velikom broju tesera.

Redovito spominjanje cijena na tesarama je ključan argument u definiranju njihove namjene koja je po svemu sudeći trebala biti komercijalne prirode. Te cijene, odnosno novčane vrijednosti, zabilježene na barem 81 % tesera, mogu predstavljati vrijednost robe ali i vrijednost

određene usluge, poput čišćenja, obrade sukna ili bojanja tekstila.

Na sisačkim se tesarama, odnosno na onima koje su još čitke, spominje barem 949 pojedinaca. Pobjrojano su 743 različita imena (*praenomina*, *gentilicia*, *cognomina*, idionimi), koja se u postocima mogu okvirno raščlaniti na sljedeći način: 52 % latinskih imena, 22 % keltskih imena, 7 % ilirskih i panonskih imena, 6 % grčkih imena, 2 % imena raznoraznoga porijekla (semitska, tračka i afrička imena, primjerice) te 11 % imena dvojbeno ili teško određiva porijekla (mahom *hapax legomena*). U ovom nas radu prvenstveno zanimaju imena koja su više ili manje pouzdano definirana kao »ilirski« imena. Ta odrednica povlači određene konotacije, pa se imam potrebu odmah i ograditi u određenoj mjeri. Korištenje pridjeva »ilirski« prije svega se mora promatrati kao uvriježena konvencija. Korištenjem tog pridjeva ne impliciram naime viđenje autohtonih stanovnika Ilirika, odnosno Dalmacije i južne Panonije, kao jedinstvene etničke, kulturne i jezične skupine. Bilo bi svakako ispravnije govoriti, primjerice, o ilirskom jeziku samo kad se referiramo na *Illyrii proprie dicti*. Ipak, kad je riječ o onomastici, pridjev »ilirski« – poželjno u navodnicima – odražava širi antroponimijski sklop, odnosno zbir imena s daleko širega prostora od teritorija nekadašnjega ilirskog kraljevstva. Nema dvojbe da prostor provincije Dalmacije, kao i podunavsko područje u neposrednom susjedstvu pokazuju velike sličnosti kad je riječ o onomastici autohtone stanovništva. Iako se unutar toga šireg sklopa mogu donekle razlučiti i regionalni onomastički sklopovi, činjenica je da o jezicima domorodačkoga stanovništva, pa tako i o stupnju njihove lingvističke srodnosti, ne znamo gotovo ništa. U kojoj su se mjeri mogli međusobno razumjeti Breuci, Dezidijati i Delmati ili koliko su bili u stanju sporazumijevati se s Liburnima ili Japodima, ostaje u domeni pukoga nagađanja, iako se načelno možemo složiti da su po mnogo čemu, i kulturološki i jezično, te populacije mogle biti u većoj ili manjoj mjeri srodne ili barem bliske. Isto tako, govorno područje nekoga jezika (kako bi Nijemci rekli *Sprachgebiet*) nije nužno istoznačno s područjem gdje prevladavaju određeni antroponimijski običaji (*Namengebiet*). Zato ću pridjev »ilirski« u ovom kontekstu koristiti prvenstveno kao konvencionalni naziv (*conventional umbrella name*, kako kaže A. Falileyev) za epihorske antroponimijske (ali i toponimijske) sklopove primjetne u Iliriku, odnosno u

3 I. Radman-Livaja 2007, str. 153-172; I. Radman-Livaja 2011, str. 181-196; I. Radman-Livaja 2013, str. 87-108; I. Radman-Livaja 2014; I. Radman-Livaja 2016, str. 169-187; I. Radman-Livaja, *Prices and costs in the textile industry in the light of the lead tags from Siscia* (u tisku); za stariju literaturu o sisačkim tesarama vidi: J. Brunšmid 1901, str. 124-125; A. Mócsy 1956, str. 97-104; R. Košćević 2000, str. 95-101.

4 Zanimljivo je napomenuti da su među više od 900 pojedinaca žene i muškarci dosta ravnomjerno raspoređeni: muškarci su brojniji, no žene se ipak spominju na preko 40 % etiketa.

provinciji Dalmaciji i Panoniji (posebice južnoj), ne dovedući u pitanje (sasvim vjerojatno) etničku i/ili lingvističku heterogenost autohtonih populacija.⁵

Potrebna je i još jedna ograda: kao što sam već jednom naglasio, onomastiku ne treba miješati ni s lingvistikom ni s etnicitetom.⁶ Lingvističko porijeklo imena tako ne ukazuje nužno na etničko porijeklo nositelja imena. Istina, u slučaju Panonije, keltsko ili »ilirsko« ime može upućivati i na nečije etničko porijeklo, no tom se podatku mora pristupiti s oprezom. Imena, naravno, mogu imati jaku društvenu simboliku, no stvari se trebaju promatrati i u povijesno-političkom kontekstu. Biti Breuk u Augustovo ili Tiberijevo vrijeme zasigurno nije imalo iste konotacije kao u Trajanovo doba. Neka su imena u Panoniji mogla izvorno imati jak etnički naboj, no je li to i dalje bio slučaj nakon što je tri ili četiri generacije vladala *pax Romana*? I natpisi na tesarama potvrđuju da su u rimskoj Panoniji keltska i »ilirska« imena mogla koegzistirati unutar iste obitelji,⁷ no kako znati koji su jezik ti ljudi svakodnevno govorili i kakvo je bilo njihovo etničko određenje? S protokom vremena je taj jezik svakodnevno, pogotovo u urbanim sredinama, zasigurno postao latinski, a postupno se vjerojatno u većoj mjeri zatomio i osjećaj pripadnosti određenom etniku, pretvorivši se u osjećaj regionalne pripadnosti. Neka su autohtona imena zasigurno zadržala popularnost kroz duže vrijeme, barem do sredine 2. stoljeća, ako ne i malo duže, no nije im se nužno pridavao isti simbolični značaj kao 100 ili 200 godina ranije, te su vjerojatno izašla iz izvornih jezičnih i etničkih okvira.

U monografiji o sisačkim tesarama svojevremeno sam izdvojio 51 ime koje sam smatrao »ilirskim« ili panonskim, odnosno srodnima ilirskoj antroponimiji u širem smislu. U ovom sam ih radu pokušao dodatno raščlaniti po stupnju vjerojatnosti pripadanja »ilirskom« antroponimijom sklopu, podijelivši ih u tri skupine.

Prvu skupinu tako čine imena koja se zasigurno ili gotovo bez imalo dvojbe mogu pripisati »ilirsko-panonskoj« antroponimiji. Među njima je 25 imena o kojima je već bilo riječi u monografiji, a uz njih spominjem i još jedno ime koje, iako izvorno latinsko, vrlo vjerojatno ima prizvučni karakter te se u ovom konkretnom slučaju može promatrati u kontekstu »ilirske« onomastike.

Ime *Aplio* je, čini se, prisutno na jednoj etiketi.⁸ Transkripcija nije sasvim sigurna, pa se interpretaciji mora pristupiti s nužnom ogradom, no ukoliko je točno transkribirano, takvo ime, iako *hapax*, bilo bi po svemu sudeći srodno čestim ilirskim imenima istoga korijena kao što su *Aplo*, *Aplinus*, *Aplis*, *Aplius*, *Apludus* ili pak *Aplus*.⁹ Nije uostalom isključeno ni da je u pitanju jednostavno dativ imena *Aplius*.

O ilirsko-panonskom porijeklu imena *Bato* ne treba posebno raspravljati. Učestalo se susreće kako u Dalmaciji tako i u Panoniji, a zabilježeno je i dosta primjera među augzilijskim vojnicima porijeklom iz Ilirika diljem Carstva.¹⁰ Na sisačkim etiketama je to ime zabilježeno pet puta, od toga dvaput kao patronimik.¹¹ Čini se da su svi nositelji toga imena zabilježeni na tesarama bili peregrini. Nema dvojbe da ljudi kao *Dasius Batonis*, *Bato Sceni* ili pak *Nilacus Batonis* (odnosno njihovi očevi) nisu imali rimski građanski status. U preostala dva slučaja – *Bato Reg(g)ulus* i *Bato* – nije lako pouzdano odrediti njihov status. Kako se gentiliciji ne spominju, načelno bi moglo biti riječ o peregrinima, no manjak prostora na etiketama je nesumnjivo često utjecao na svjesno skraćivanje onomastičke formule. Utoliko ne možemo sasvim odbaciti mogućnost da je riječ o rimskim građanima čiji gentiliciji nisu eksplicitno spomenuti. Treba napomenuti i da *Bato Reg(g)ulus* vjerojatno nisu imena jednog pojedinca (iako to nije sasvim isključeno) već su na etiketi dosta izgledno navedena dva čovjeka, *Bato* i *Regulus*.¹² Zanimljivo je napomenuti da u slučaju *Dasija*, *Batonova* sina (*Dasius Batonis*) te *Bata*, *Scenova* sina (*Bato Sceni*), i očevi i

5 Za recentnije osvrte vidi H. Eichner 2004, str. 92-114; A. Falileyev 2014, str. 111-112, kao i priložene bibliografije.

6 I. Radman-Livaja – H. Ivezić 2012, str. 140-141; I. Radman-Livaja 2014, str. 138-139.

7 W. Meid 2005, str. 311-318; M. Colombo 2010, str. 197.

8 I. Radman-Livaja 2014, kat. 01.55 (*Aplio*).

9 H. Krahe 1929, str. 7-8, s.v. *Aplis*, *Aplius*, *Aplo*, *Apludus*, *Aplus*; H. Krahe 1955, str. 57, 65; A. Mayer 1957, str. 50-51, s.v. *Apla*, *Aplis*, *Aplius*, *Aplo*, *Apludus*, *Aplus*, -a; A. Mócsy 1959, str. 164 (*Aplo*); R. Katičić 1963, str. 262-263, 280-281; R. Katičić 1964, str. 98-100; M. Zaninović 1966, str. 47; G. Alföldy 1969, str. 60, s.v. *Aplius*, str. 152-153, s.v. *Aplis*, *Aplo*, *Apludus*, *Aplus*; A. Mócsy 1983, str. 23, s.v. *Aplinus*, *Aplis*, *Aplius*, *Aplo*, str. 24, s.v. *Apludus*, *Aplus*; M. Križman 1991, str. 124-125, 140; B. Lőrincz, F. Redő 1994, str. 143, s.v. *Aplivus*, *Aplis*, *Aplivus*, *Aplo*, str. 144, s.v. *Aplvds*, *Aplvs*; B. Lőrincz 2005, str. 65, s.v. *Aplivus*, *Aplis*, *Aplivus*, *Aplo*, *Aplvds*, *Aplvs*; I. Radman-Livaja 2014, str. 163-164.

10 TLL, Vol. II, 1787, s.v. *Bato*; W. Schulze 1904, str. 32; H. Krahe 1929, str. 17-20, s.v. *Bato*; A. Mayer 1957, str. 80-82, s.v. *Bato*; A. Mócsy 1959, str. 55, 59, 166; R. Katičić 1962, str. 110; R. Katičić 1963, str. 260; L. Barkóczy 1964, str. 307; R. Katičić 1965, str. 70; M. Zaninović 1966, str. 53; G. Alföldy 1969, str. 163-164, s.v. *Bato*; D. Rendić-Miočević 1971a, str. 167 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 789; D. Rendić-Miočević 1971b, str. 389-390 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 807; A. Mócsy 1983, str. 45, s.v. *Bato*; A. Domić-Kunić 1988, str. 87, 89, 101; B. Lőrincz – F. Redő 1994, str. 278-279, s.v. *Bato*; B. Lőrincz 2005, str. 115, s.v. *Bato*; W. Meid 2005, str. 29; I. Radman-Livaja 2014, str. 173-174.

11 I. Radman-Livaja 2014, kat. 23.02 (*Bato Reg(g)ulus*), kat. 26.10 (*Dasius Batonis*), kat. 24.39 (*Bato*, stariji natpis), kat. 14.12 (*Bato Sceni*), kat. 26.170 (*Nilacus Batonis*).

12 I. Radman-Livaja, *The issue of peregrine polyonymy on Siscia lead tags* (u tisku).

sinovi nose tipična »ilirska«, odnosno panonska imena, no Batonov sin Nilak (*Nilacus Batonis*) nosi ime čije je porijeklo vrlo teško pouzdano odrediti.¹³

Na etiketama se u dva navrata izgleda pojavljuje i srodno ime *Batonius*,¹⁴ no nije sasvim isključena ni mogućnost da je jednostavno riječ o imenu *Bato* u genitivu – *Batonis* – koje je ostalo bez završnog -s.¹⁵ Ipak, s obzirom da je ime *Batonius* već dokumentirano, izglednije je da se upravo to ime pojavljuje u genitivu na ovim etiketama. Dosad je to ime bilo poznato samo kao gentilicij, možemo pretpostaviti patronimijske tvorbe,¹⁶ pa se ime u genitivu *Batoni(i) lusti* vjerojatno može interpretirati kao dvoimena formula (*duo nomina*) čovjeka koji je bio rimski građanin – *Batonius lustus*. Ipak, nije nemoguće ni da se riječ o Batoniju, sinu Justovu – *Batoni(i) lusti (filius)* – jer su brojni idionimi na sisačkim teserama zabilježeni u genitivu, katkad i s patronimikom. *Dalus Batoni(i)* je lakši slučaj za interpretaciju: *Dalus* je očito bio peregryn čiji se otac zvao *Batonius* (ili pak *Bato*, ukoliko prihvatimo mogućnost gubljenja završnoga -s). Utoliko nije nemoguće da je ime *Batonius* moglo biti i peregrynski idionim, a ne samo gentilicij.

Ime *Batuna* se javlja na čak tri tesere,¹⁷ pa se može pretpostaviti da u Sisciji to ime i nije bilo osobito rijetko. Međutim, analogija gotovo da i nema, s izuzetkom jednoga nadgrobnog natpisa iz Bosne i Hercegovine, odnosno provincije Dalmacije.¹⁸ Ime koje se na njemu može iščitati, *Batun*, vjerojatno nije cjelovito, pa je možda riječ o istom ili barem vrlo srodnom imenu. Unatoč toj nedoumici, ilirsko porijeklo gotovo da i nije sporno: *Batuna* je zasigurno ime blisko jednom iznimno učestalom idionimu u cijeloj regiji, odnosno imenu *Bato* (*vide supra*). Možemo pretpostaviti da su sve tri nositeljice toga imena na sisačkim teserama bile pegrinke, a zanimljivo je naglasiti da dvočlana onomastička formula *Batuna Daseria* načelno odgovara primjerima koje je D. Rendić-Miočević pobrojao u provinciji Dalmaciji.¹⁹

Uvjerljivo najučestalije osobno ime ilirsko-panonskoga porijekla na sisačkim teserama je idionim i etnonim Breuk, odnosno *Breucus*.²⁰ Zanimljivo je naglasiti da je u epigrafičkoj baštini, kako u samoj Panoniji tako i među Panoncima nastanjenima izvan Panonije, to osobno ime etnonimskoga porijekla dosad bilo relativno rijetko zabilježeno.²¹ Po svemu sudeći, barem u Sisciji, to ime među autohtonim stanovnicima ipak nije bilo rijetkost. Svi nositelji tog imena zabilježeni na sisačkim teserama su izgleda bili peregryni. Ime se u šest navrata pojavljuje kao idionim, u dva slučaja ga prati patronimik, a u pet slučajeva se pojavljuje kao patronimik.²² Čini se da je uvijek riječ o antroponimima, a ne o etnonimu.

Kako nema dvojbe da je to ime izvorno bilo etnonim, možemo se pitati je li se kao osobno ime prvenstveno veže uz pripadnike plemena Breuka ili je to ime moglo biti rašireno i među ostalim Panoncima. Breuci su nesumnjivo bili jedna od najvećih etničkih skupina u južnoj Panoniji, no dvojbena je pretpostavka da se relativna popularnost toga imena u Sisciji tijekom 1. i 2. stoljeća može vezati uz možebitnu imigraciju većih razmjera Breuka u Sisciju. Naravno da je veliko urbano središte poput Siscije moglo privući doseljenike iz cijele provincije, pa tako i neke Breuke, no prije bi se moglo očekivati njihovo masovnije doseljavanje u velike gradove na nekadašnjem im teritoriju ili u njegovoj neposrednoj blizini. Utoliko se Sirmij, Cibale ili Mursa čine kao vjerojatnije sredine za veće skupine stanovnika breučkoga porijekla. Ipak, s protokom vremena i postupnom romanizacijom, plemenske i etničke razlike među Panoncima su se vrlo vjerojatno u većoj mjeri gubile, pa su tako i osobna imena etničkoga porijekla prestajala imati značenje koje su mogla imati za prethodne generacije. Tako je i ime *Breucus* možda moglo postati popularno i prihvatljivo za šire panonsko stanovništvo, posebice u dolini Save, između Siscije i Sirmija. Uostalom, nije isključeno da je to ime moglo imati i neko značenje koje je nadilazilo puko etničko

13 I. Radman-Livaja 2014, str. 238.

14 I. Radman-Livaja 2014, kat. 24.01 (*Batoni(i) lusti*), kat. 17.10 (*Dalus Batoni(i)*).

15 V. Väänänen 1959, str. 77-81; V. Väänänen 1981, str. 67-68.

16 TLL, Vol. II, 1787, s.v. *Batonius*; W. Schulze 1904, str. 44; B. Lőrincz – F. Redő 1994, str. 279, s.v. *Batonius*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 32, s.v. *Batonius*; B. Lőrincz 2005, str. 115, s.v. *Batonius*; I. Radman-Livaja 2014, str. 174.

17 I. Radman-Livaja 2014, kat. 16.01 (*Batuna*, stariji natpis), kat. 08.23 (*Batuna*), kat. 07.09 (*Batuna Daseria*).

18 CIL 3, 2762 = 9845; TLL, Vol. II, 1789, s.v. *Batun*; H. Krahe 1929, str. 20, s.v. *Batun*; A. Mayer 1957, str. 82, s.v. *Batun...*; I. Radman-Livaja 2014, str. 174.

19 D. Rendić-Miočević 1949, str. 33-41 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 643-649; D. Rendić-Miočević 1956, str. 45-49; D. Rendić-Miočević 1960, str. 163-171 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 769-776; J. Šašel 1977, str. 369-370.

20 I. Radman-Livaja 2014, kat. 26.91 (*Breucus*), kat. 08.14 (*Breuco*; na etiketi je prisutno i drugo ime, *Melo Savini*), kat. 26.02 (*Secunda Breuci*), kat. 13.34 (*Breuci*, na etiketi, je na drugoj strani, vidljivo i ime *Secunda*), kat. 12.24 (*Niger Breuci*), kat. 19.95 (*Neria Breuci*), kat. 14.11 (*Breuca*), kat. 26.35 (*Cupitus Breuci*), kat. 24.42 (*Breuca*), kat. 24.46 (*Breuca* – stariji natpis), kat. 02.02 (*Breuca Surionis*), kat. 04.21 (*Breuca Bre(u)ci*).

21 TLL, Vol. II, 2169, s.v. *Breuci et Breucus, nom. vir.*; H. Krahe 1929, str. 24, s.v. *Breucus*; A. Mócsy 1959, str. 55, 75, 167; L. Barkóczi 1964, str. 307; D. Rendić-Miočević 1981, str. 26, 28-30 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 754, 757; A. Mócsy 1983, str. 54, s.v. *Breucus*; B. Lőrincz – F. Redő 1994, str. 319, s.v. *Breucus*; H. Solin 1996, str. 39, s.v. *Breucus*; B. Lőrincz 2005, str. 128, s.v. *Breucus*; I. Radman-Livaja 2014, str. 176.

22 U jednom slučaju se otac izvjesne Breuke također zove Breuk.

određenje te je time bilo prihvatljivo širem krugu ljudi, posebice onima koji su pripadali istoj jezičnoj skupini.

Ime *Carva* se pojavljuje na samo jednoj teseri²³ i gotovo sigurno se može odrediti kao ime ilirskoga porijekla, pa možemo pretpostaviti da je ta žena bila peregrinka porijeklom iz Panonije ili susjedne provincije Dalmacije.²⁴

Ime *Curbana* je *hapax*²⁵ no po svemu sudeći je srodno imenu *Curbania*, zabilježenom u tri navrata u Dalmaciji i različito interpretirano kao gentilicij, kognomen ili obiteljsko ime.²⁶ Kako god bilo, više je nego vjerojatno da su imena *Curbana* i *Curbania* istoga porijekla te da ih možemo smatrati ilirskim imenima. U ovom slučaju je vrlo vjerojatno riječ o peregrinskom idionimu.

Unatoč donekle različitoj grafiji, *Dasana* i *Dazanus* su gotovo sigurno ženski i muški oblik istoga imena.²⁷ *Dazanus* je kao ime već zabilježeno u Panoniji,²⁸ a kako nitko od istraživača ne dvoji da se korijen *das-* može vezati uz ilirsku onomastiku,²⁹ možemo zaključiti s dosta velikom sigurnošću da imena *Dasana* i *Dazanus* pripadaju lokalnoj autohtonoj antroponimiji. Ženski oblik imena *Dasana* dosad nije bio zabilježen, no žensko ime istoga korijena s latinskim sufiksom, *Dasantilla*, poznato je u Dalmaciji.³⁰

Jedno dosta učestalo ime u Dalmaciji i Panoniji se na sisačkim teserama vjerojatno pojavljuje samo u genitivu,

u svojstvu patronimika dvojice peregrina.³¹ To ime se u nominativu najčešće bilježi kao *Dasas* ili *Dazas*,³² no u Panoniji nisu rijetke ni varijante *Dases* ili *Dasses*, posebice kod Azala te na području Sirmija.³³ Genitivi zabilježeni na ovim teserama odudaraju od uobičajenoga obrasca – sudeći po natpisima je uvriježen genitivni oblik bio *Dasantis*, odnosno *Dasentis* za nominativ *Dases* – no čini se razumnim pretpostaviti da bi *Dasint(i)s* i *Dassanis* mogli biti loše transkribirani genitivi toga nerijetkog panonskog imena. Zanimljivo je napomenuti da se i na jednoj sisačkoj teseri koja se danas čuva u Budimpešti može pročitati isti patronimik, *Nero Dasentis f(i)lius*.³⁴

Još se jedno uobičajeno i rasprostranjeno ilirsko ime, *Dasius*, nerijetko bilježi i na sisačkim etiketama.³⁵ Poznato je mnogo primjera, ne samo u Dalmaciji, Panoniji i Meziji, već i diljem Carstva, posebice kod augzilizarnih vojnika, robova i oslobođenika.³⁶ U slučaju sisačkih tesera čini se da su svi zabilježeni nositelji bili peregrini, a treba napomenuti i da su pridružena imena i patronimici – *Trico*, *Bato*, *Apalus* i *Lecanus* – zasigurno autohtonoga karaktera (*Tric(c)o* je ime zabilježeno i u Noriku). Ista pretpostavka vjerojatno vrijedi i za *hapax Orisus*.

Ime *Dasmenus*³⁷ je također tipično za krajeve naseљljene ilirskim stanovništvom,³⁸ posebice za istočni dio

23 I. Radman-Livaja 2014, kat. 02.23 (*Carva*).

24 A. Mayer 1957, str. 181; R. Katičić 1963, str. 265-266; G. Alföldy 1969, str. 172, s.v. *Carvus*; A. Mócsy 1983, str. 69, s.v. *Carvus*; B. Lőrincz 1999, str. 39, s.v. *Carvus*; I. Radman-Livaja 2014, str. 182.

25 I. Radman-Livaja 2014, kat. 24.03 (*Curbana*).

26 CIL 3, 13244, ILLug 192, ILLug 800; TLL, Vol. Onom. 2, 753, s.v. *Curbania*; H. Krahe 1929, str. 33, s.v. *Curbania*; A. Mayer 1957, str. 200, s.v. *Curbania*; G. Alföldy 1969, str. 79, s.v. *Curbania*; A. Mócsy 1983, str. 95, s.v. *Curbanius*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 65, s.v. *Curbanius*; B. Lőrincz 1999, str. 88, s.v. *Cvrbanius*; I. Radman-Livaja 2014, str. 193.

27 I. Radman-Livaja 2014, kat. 13.63 (*Dasana*), kat. 23.06 (*Dazanus*).

28 CIL 3, 3349, *Aurelius Dazanus*, legionar; H. Krahe 1929, str. 39, s.v. *Dazanus*; A. Mócsy 1983, str. 99, s.v. *Dazanus*; B. Lőrincz 1999, str. 94, s.v. *Dazanus*; I. Radman-Livaja 2014, str. 195.

29 H. Krahe 1929, str. 34-38; A. Mayer 1957, str. 109-115; R. Katičić 1963, str. 268-269; G. Alföldy 1969, str. 185-186; X. Delamarre smatra da se taj korijen može dovesti u vezu i s keltskim imenima, no primjeri koje navodi mahom pripadaju ilirskoj antroponimiji, cf. X. Delamarre 2007, str. 219.

30 CIL 14774 (Salona); D. Rendić-Miočević 1952, str. 230-231 (*Dasantilla Caminaria*); ILLug 147; TLL, Vol. Onom. 3, 53, s.v. *Dasantilla*; M. Zaninović 1966, str. 48; G. Alföldy 1969, str. 185, s.v. *Dasantilla*; A. Mócsy 1983, str. 98, s.v. *Dasantillus*; B. Lőrincz 1999, str. 93, s.v. *Dasantilla*.

31 I. Radman-Livaja 2014, kat. 12.03 (*Auta Dasint(i)s*, stariji natpis), kat. 24.28 (*Dassanis*).

32 TLL, Vol. Onom. 3, 53, s.v. *Dasa*, 64, s.v. *Dazas*; H. Krahe 1929, str. 34-35; A. Mayer 1957, str. 109; R. Katičić 1963, str. 268; R. Katičić 1965, str. 70; M. Zaninović 1966, str. 48, 53; G. Alföldy 1969, str. 185, s.v. *Dasas*, *Dazas*; D. Rendić-Miočević 1971a, str. 167 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 789; D. Rendić-Miočević 1981, str. 26 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; B. Lőrincz 1999, str. 93, s.v. *Dasas*; W. Meid 2005, str. 29; Radman-Livaja 2014, str. 196.

33 TLL, Vol. Onom. 3, 54, s.v. *Dases*; H. Krahe 1929, str. 35; A. Mayer 1957, str. 111; A. Mócsy 1959, str. 55, 57, 171; B. Lőrincz 1999, str. 93, s.v. *Dases*.

34 A. Mócsy 1956, str. 103, kat. 16.

35 I. Radman-Livaja 2014, kat. 19.71 (*Trico Dasi(i)*), kat. 26.30 (*Orisus Dasi(i)*), kat. 26.10 (*Dasius Batonis*; na etiketi se vidi i još jedno ime, *pro Decu...*), kat. 22.36 (*Dasius Apali*; još su čitljiva i imena *Muc(c)i*? te *Cesii*), kat. 08.32 (*Dasius Lecani*).

36 TLL, Vol. Onom. 3, 54-55, s.v. *Dasius*; H. Krahe 1929, str. 37-38, s.v. *Das(s)ius*; A. Mayer 1957, str. 112-114, s.v. *Das(s)ius*; A. Mócsy 1959, str. 55, 57, 171; R. Katičić 1963, str. 268-269; R. Katičić 1965, str. 70; M. Zaninović 1966, str. 53-54; G. Alföldy 1969, str. 185-186, s.v. *Dassius*, *Dassius*; D. Rendić-Miočević 1981, str. 26 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; A. Mócsy 1983, str. 98, s.v. *Dasius*, *Dassius*; H. Solin 1996, str. 613, s.v. *Dasius*; B. Lőrincz 1999, str. 93, 215, s.v. *Dasivs*; W. Meid 2005, str. 29; I. Radman-Livaja 2014, str. 196; vjerojatno nije riječ o keltskom imenu, cf. X. Delamarre 2007, str. 82, s.v. *Das(s)ius*.

37 I. Radman-Livaja 2014, kat. 04.13 (*Dasmeni*).

38 TLL, Vol. Onom. 3, 55, s.v. *Dasmenus*; H. Krahe 1929, str. 36; A. Mayer 1957, str. 114; A. Mócsy 1959, str. 55, 171; R. Katičić 1963, str. 268-269; A. Mócsy 1983, str. 98, s.v. *Dasmenus*; B. Lőrincz 1999, str. 93, s.v. *Dasmenvs*; W. Meid 2005, str. 29; I. Radman-Livaja 2014, str. 196; X. Delamarre ne isključuje mogućnost da je riječ o keltskom imenu, no to se ne čini vjerojatnim, cf. X. Delamarre 2007, str. 82, s.v. *Dasmenus, ius*.

Panonije.³⁹ Na drugoj teseri se pojavljuje i nesumnjivo srodno ime *Dasimenus*.⁴⁰ S obzirom na isti korijen, valja pretpostaviti da je ime *Dasmenus* srodno još raširenijem ilirskom imenu *Dasius*.⁴¹

Iako je u pitanju *hapax*, za ime *Dasumnus*, koje se na jednoj teseri pojavljuje kao patronimik, možemo pretpostaviti da je srodno imenima kao što su *Dasmenus* ili *Dazomenus*.⁴²

Ime *Glavus*, zabilježeno na jednoj teseri,⁴³ već je poznato u Panoniji, kao i na Balkanu, a većina se istraživača slaže da je riječ o autohtonom antroponimu, odnosno ilirskom u širem smislu.⁴⁴

Lic(c)ana je vjerojatno domaće panonsko ime,⁴⁵ a stručnjaci se mahom slažu da se može prisposodobiti »ilirskim« imenima.⁴⁶ To se žensko ime u dva navrata pojavljuje na sisačkim teserama, jednom u kombinaciji s drugim imenom, *Nila*, inače ne baš jasno definirana porijekla. Mada nije nužno nemoguće da je riječ o dvočlanoj onomastičkoj peregrinskoj formuli, skloniji sam vjerovati da se u natpisu spominju dvije ženske osobe.⁴⁷

Jedno često panonsko ime, odnosno ilirsko u širem smislu – *Liccaius*⁴⁸ – dobro je zastupljeno i na sisačkim etiketama.⁴⁹ U dva slučaja se to ime pojavljuje kao patronimik, no zanimljivo je što se u četiri navrata ime *Liccaius*

ili *Liccaia* pojavljuje u onomastičkoj formuli koja se može interpretirati kao građanska (ili možda čak i kao primjer peregrinske polinimije). Ime *Liccaius* se dosad uvijek na epigrafičkim spomenicima pojavljivalo kao kognomen ili peregrinski idionim,⁵⁰ pa su ovi sisački primjeri svakako odskaču. Uistinu, i *Licaius Lirus* i *Liccaius Enio* bi mogli biti rimski građani, ukoliko prihvatimo mogućnost da je ime *Lic(c)aius* moglo u nekim slučajevima biti i gentilicij, očitom patronimičke tvorbe. To nije nemoguće ni za preostala dva slučaja – *Clora L(i)ccaia* i *Lecus Liccaius* – no onda bi morali prihvatiti i mogućnost inverzije. Ipak, možda je samo riječ o spomenu dvoje ljudi na svakoj od tih etiketa.

I jedno od imena zabilježenih u kombinaciji s imenom *Licaius* – ime *Lirus* – također je već zabilježeno u Panoniji, te se isto pripisuje ilirskoj antroponimiji.⁵¹

Masero je *hapax*,⁵² no čini se uvjerljiva pretpostavka da je to ime srodno već poznatim ilirskim imenima kao što su *Masaurus* i *Maserua*.⁵³ S obzirom da ilirska ženska imena nerijetko završavaju na -o nije isključeno da je riječ o ženskom imenu.

Među imenima na sisačkim teserama pojavljuje se i jedan relativno rijedak italski gentilicij, *Masurius*, no ovdje nedvojbeno kao peregrinsko osobno ime, *Masurius Ingenui*.⁵⁴ To nije nezabilježen slučaj jer se kao osobno

39 CIL 3, 10212; CIL 16, 2; CIL 16, 97; M. Mirković 1971, str. 80, n. 74; izvan Panonije, ime je zabilježeno i u Dalmaciji – CIL 3, 9024; G. Alföldy 1969, str. 186, s.v. *Dazomenus* – kao i kod jednoga Breuka u Donjoj Germaniji – CIL 13, 7801/7802, *Breucus*.

40 I. Radman-Livaja 2014, kat. 22.33 (*Dasimenus*; možda je prisutno i još jedno osobno ime – *Muc(c)i?*).

41 G. Alföldy 1969, str. 186, s.v. *Dazomenus*.

42 I. Radman-Livaja 2014, str. 196, kat. 20.18 (*Admata Dasumn*).

43 I. Radman-Livaja 2014, kat. 19.06 (*Glavus*).

44 H. Krahe 1929, str. 55; A. Mayer 1957, str. 151; G. Alföldy 1969, str. 212, s.v. *Glavus*; I. Russu 1973, str. 71-72; A. Mócsy 1983, str. 137, s.v. *Glavus*; B. Lőrincz 1999, str. 167, s.v. *Glavus*; I. Radman-Livaja – H. Ivezić 2012, str. 158; I. Radman-Livaja 2014, str. 213; X. Delamarre dopušta mogućnost da je riječ o imenu keltskoga porijekla, cf. X. Delamarre 2007, str. 105, s.v. *Glavus*.

45 I. Radman-Livaja 2014, kat. 20.31 (*Licana*), kat. 24.18 (*Nila Licana*).

46 CIL 3, 11051; RIU 542; A. Mócsy 1959, str. 178; A. Mócsy 1983, str. 164, s.v. *Liccanus*; B. Lőrincz 2000, str. 26, s.v. *Liccane*; usporedi H. Krahe 1929, str. 66-67; A. Mayer 1957, str. 210-211; R. Katičić 1963, str. 284; G. Alföldy 1969, str. 230; I. Radman-Livaja 2014, str. 222.

47 I. Radman-Livaja 2014, str. 222, 238.

48 Ortografija mu često varira pa su zabilježene brojne varijante, kao *Licaios*, *Licaius*, *Liccaeus*, *Liccaus* ili pak *Licceus*; W. Schulze 1904, str. 31; H. Krahe 1929, str. 66-67, s.v. *Licaius*, *Licaus*, *Liccaeus*, *Liccaius*, *Liccaus*; H. Krahe 1955, str. 58; A. Mayer 1957, str. 210-211, s.v. *Lic(c)a(v)ius*, *Lic(c)avus*; A. Mócsy 1959, str. 55, 178; R. Katičić 1965, str. 70-71; G. Alföldy 1969, str. 230, s.v. *Licaeus*, *Liccaius*; D. Rendić-Miočević 1981, str. 27 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; A. Mócsy 1983, str. 164, s.v. *Liccaius*; B. Lőrincz 2000, str. 26, s.v. *Liccaius*; W. Meid 2005, str. 29; I. Radman-Livaja 2014, str. 222; iako i Holder i Delamarre misle da bi to ime moglo biti (i) keltsko, to se ne čini vjerojatnim, tim više što brojni nositelji toga imena u natpisima jasno ističu svoje ilirsko ili panonsko porijeklo, cf. A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz II*, 206; X. Delamarre 2007, 117, s.v. *Liccaius*, -*aeus*.

49 I. Radman-Livaja 2014, kat. 04.14 (*Lecus Liccaius*), kat. 11.23 (*Licaius Lirus*), kat. 26.14 (*Liccaius Enio*, stariji natpis), kat. 15.19 (*C(h)lora L(i)ccaia*), kat. 17.08 (*Spenicala Licai*), kat. 22.24 (*Siliana Licai*, na teseri je izgleda prisutno još jedno ime – *Mucci?*).

50 Ime *Liccaeus* se svojevremeno smatralo gentilicijem, upravo zbog jednoga sisačkog natpisa, no riječ je bila o pogrešnom čitanju. U stvari je riječ o gentiliciju *Licinus*; AE 1921, 95 = J. Bruns 1919, str. 177; ALJ 557; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 104, s.v. *Liccaeus*; F. M. Simón – I. Rodá de Lanza 2008, str. 177-182.

51 CIL 3, 4376; RIU 258; H. Krahe 1929, str. 68, s.v. *Lirus*; K. Kraft 1951, str. 156, n. 475; A. Mayer 1957, str. 211, s.v. *Lirus*; A. Mócsy 1959, str. 178; A. Mócsy 1983, str. 165, s.v. *Lirus*; B. Lőrincz 2000, str. 28, s.v. *Lirus*; I. Radman-Livaja 2014, str. 223; Holder je vjerovao da ime može biti i keltsko, no to se čini malo vjerojatno, cf. A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz II*, 239, s.v. *Lirus*.

52 I. Radman-Livaja 2014, kat. 20.28 (*Masero*).

53 H. Krahe 1929, str. 72; A. Mayer 1957, str. 220-221; R. Katičić 1963, str. 280-290; G. Alföldy 1969, str. 240, s.v. *Masaurus*, *Maserva*; A. Mócsy 1983, str. 180, s.v. *Masaurus*, *Maserua*; B. Lőrincz 2000, str. 62-63, s.v. *Masavrus*, *Maserva*; I. Radman-Livaja 2014, str. 229.

54 I. Radman-Livaja 2014, kat. 13.17 (*Masurius Ingenui*).

peregrinsko ime već viđalo među autohtonim stanovnicima Dalmacije. Iako nije riječ o autohtonom imenu koje se može pripisati ilirsko-panonskoj antroponimiji, vrlo vjerojatno ga se može smatrati prizvučnim imenom, bliskim već spomenutim imenima *Masaurus* ili *Maserua* ali i imenu *Masero*.⁵⁵

Jedno ime na tesimali, *Panitis*,⁵⁶ se vjerojatno može interpretirati kao genitiv jednoga dosta uobičajenoga osobnog imena u Dalmaciji, *Panes*.⁵⁷

Plator je dobro poznato ilirsko ime, no ne viđa se često van provincije Dalmacije.⁵⁸ Na sisačkim tesarama se pojavljuje u dva navrata,⁵⁹ no postoje dvojbe oko interpretacije onomastičke formule. U slučaju natpisa *Muci Plator* ime u genitivu nalazi se ispred imena u nominativu. Nema sumnje da su oba imena zapisana istovremeno, no nije lako detaljnije odrediti njihov međusobni odnos. Prije svega, treba naglasiti da se genitiv *Muc(c)i* vrlo često nalazi na sisačkim tesarama, i to uglavnom ne pored osobnih imena klijenata. Moguće je da je riječ o genitivu imena vlasnika radionice, a možda čak i o kratici nekoga nepoznatog stručnog termina.⁶⁰ Ukoliko je riječ o osobnom imenu, može li biti patronimik u ovom slučaju? Bilo bi to neuobičajeno, no možda se isticanjem tog imena na prvom mjestu htio naglasiti drugačiji odnos između *Mucija* i *Platora*? Možda bi se taj natpis trebao čitati kao *Muci(i) (servus) Plator*?⁶¹ *Plator Asidonius* je također dvojbena slučaj kad je riječ o interpretaciji. Možda je jednostavno riječ o dva pojedinca koji se iz nekoga razloga spominju

u natpisu (zajedno su naručili uslugu, ili je pak samo jedan od njih dvojice klijent, a drugi zaposlenik ili poslovni suradnik zadužen za narudžbu)? Moguće je i da je riječ o jednom obliku peregrinske nomenklature, odnosno dvočlane imenske formule kako ju je definirao D. Rendić-Miočević,⁶² no ipak se čini vjerojatnija mogućnost da je u pitanju inverzija rimske građanske nomenklature (*duo nomina*), odnosno da je gentilicij *Asidonius* postavljen iza kognomena *Plator*, tim više što *Asidonius* po svemu sudeći nije ime lokalnoga karaktera.⁶³

Scenus je poznato ilirsko ime, zabilježeno i u Dalmaciji i u Panoniji.⁶⁴ Na tesarama se pojavljuje kao patronimik, u kombinaciji s još jednim nedvojbeno ilirskim imenom – *Bato Sceni*.⁶⁵ Zanimljivo je primijetiti da je ženski oblik toga imena, inače rijetko prisutan u epigrafičkoj baštini,⁶⁶ daleko bolje zastupljen na sisačkim tesarama.⁶⁷ Ime *Scen(n)ua* se na etiketama pojavljuje čak sedam puta, što navodi na pomisao da je to ime bilo daleko zastupljenije među autohtonim stanovnicima Panonije nego što se to dalo naslutiti na temelju dosadašnjih spoznaja. Među nositeljicama toga imena je zasigurno jedna rimska građanka (*Licina Scenua*), no za većinu ostalih je peregrinski status vrlo vjerojatan, pa i neupitan (*Scenua Balausi*, *Scenua Matris*).

Jedan od patronimika zabilježenih na tesarama – *Successus Scenorm(i)*⁶⁸ – je *hapax* no gotovo sigurno se može pripisati ilirskoj antroponimiji s obzirom na prefiks *sceno*.⁶⁹

55 W. Schulze 1904, str. 33, 189-190, 313; H. Krahe 1929, str. 72; A. Mayer 1957, str. 220-221; M. Zaninović 1966, str. 54; G. Alföldy 1969, str. 98, s.v. *Masurius*, str. 240, s.v. *Masaurus*, *Maserua*; D. Rendić-Miočević 1981, str. 27 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; A. Mócsy 1983, str. 181, s.v. *Masurius*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 114, s.v. *Masurius*; B. Lőrincz 2000, str. 64, s.v. *Masvrius*; I. Radman-Livaja 2014, str. 229-230; X. Delamarre misli da može biti riječ o keltskom imenu, no to se čini manje vjerojatnim, cf. X. Delamarre 2007, str. 128, s.v. *Masurius*, -a.

56 I. Radman-Livaja 2014, kat. 01.62 (*Panitis*).

57 H. Krahe 1929, str. 85; A. Mayer 1957, str. 255, s.v. *Panes*; R. Katičić 1963, str. 271-272; G. Alföldy 1969, str. 258, s.v. *Panes*; A. Mócsy 1983, str. 214, s.v. *Panes*; B. Lőrincz 2000, str. 122, s.v. *Panes*; I. Radman-Livaja 2014, str. 241.

58 H. Krahe 1929, str. 92-94; A. Mayer 1957, str. 273-274; R. Katičić 1962, str. 110; R. Katičić 1963, str. 259; R. Katičić 1965, str. 71; F. Lochner-Hüttenbach 1965, str. 31-32; M. Zaninović 1966, str. 54-55; G. Alföldy 1969, str. 267, s.v. *Plator*; D. Rendić-Miočević 1981, str. 27 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; A. Mócsy 1983, str. 226, s.v. *Plator*; M. Križman 1991, str. 129; B. Lőrincz 2000, str. 145, s.v. *Plator*; I. Radman-Livaja 2014, str. 245.

59 I. Radman-Livaja 2014, kat. 22.18 (*Muci Plator*), kat. 24.36 (*Plator Asidonius*).

60 I. Radman-Livaja 2014, str. 81-82, 122, 233-234.

61 I. Radman-Livaja 2014, str. 134-135, 234.

62 D. Rendić-Miočević 1949, str. 33-41 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 643-649; D. Rendić-Miočević 1956, str. 45-49; D. Rendić-Miočević 1960, str. 163-171 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 769-776; J. Šašel 1977, str. 369-370.

63 I. Radman-Livaja 2014, str. 165.

64 W. Schulze 1904, str. 19; H. Krahe 1929, str. 101; H. Krahe 1955, str. 65; A. Mayer 1957, str. 313; A. Mócsy 1959, str. 189; R. Katičić 1963, str. 274-275; G. Alföldy 1969, str. 289, s.v. *Scenus*; A. Mócsy 1983, str. 256, s.v. *Scenus*; B. Lőrincz 2002, str. 55, s.v. *Scenus*; X. Delamarre 2007, str. 162, s.v. *Scenus* (i sam X. Delamarre priznaje da to ime vjerojatno nije keltskoga porijekla); I. Radman-Livaja 2014, str. 260.

65 I. Radman-Livaja 2014, kat. 14.12 (*Bato Sceni*).

66 CL 11, 214 (robinja), RIU 1407; H. Krahe 1929, str. 101; A. Mayer 1957, str. 313; R. Katičić 1963, str. 274-275; B. Lőrincz 2002, str. 55, s.v. *Scenua*.

67 I. Radman-Livaja 2014, str. 260, kat. 26.134 (*Licina Scenua*), kat. 15.26 (*Scennua* – stariji natpis), kat. 01.22 (*Scenua Mata*), kat. 23.78 (*Scennua*), kat. 19.74 (*Scenua Balausi*), kat. 26.14 (*Scenua*), kat. 01.21 (*Scenua Matris*).

68 I. Radman-Livaja 2014, kat. 15.08 (*Successus Scenorm(i)*).

69 H. Krahe 1929, str. 101; H. Krahe 1955, str. 59; A. Mayer 1957, str. 312-313; R. Katičić 1963, str. 274-275, 284; R. Katičić 1965, str. 71; M. Križman 1991, str. 130, 140.

Ime *Scilus* je zato zabilježeno na jednom panonskom natpisu, i to s napomenom o etničkom porijeklu nositelja toga imena – *Breucus*.⁷⁰ Na tesarama se to ime pojavljuje jednom, u kombinaciji s drugim imenom u nominativu, *Scilus Quartius*.⁷¹ Malo je vjerojatno da je riječ o dvočlanoj peregrinskoj imenskoj formuli, prije bi to trebalo smatrati inverzijom gentilicija i kognomena. Naš je *Scilus* mogao dakle vjerojatno biti rimski građanin *Quartius Scilus*, a zanimljivo je primijetiti da uz panonsko-ilirski kognomen nosi gentilicij patronimičkoga porijekla isključivo zabilježen u Galiji.⁷² Utoliko nije isključeno da je riječ o oslobođeniku domaćega porijekla.

Jedno ime koje se na teseri pojavljuje u genitivu, *Stenonis*,⁷³ je po svemu sudeći *hapax*, no dva imena zabilježena na japodskom teritoriju bi mu vjerojatno mogla biti srodna, *Stennas* (muško ime) i *Stennato* (žensko ime), iako je teško sa sigurnošću ustvrditi jesu li to tipična japodska imena ili pripadaju nekom širem, uvjetno rečeno ilirskom antroponimijskom krugu.⁷⁴ Može se pretpostaviti da bi nominativni oblik bio *Steno*.

Drugo skupini pripadaju imena koja bi se s nemalom vjerojatnošću mogla smatrati panonskima odnosno »ilirskima« u širem smislu, no uz nužan oprez te ipak s daleko manjom sigurnošću nego prethodno nabrojana imena. Među njima su 23 imena koja su već interpretirana kao »ilirska« u monografiji, a pridodano im je i jedno ime kojem je naknadnom analizom ustvrđena dosta vjerojatna pripadnost »ilirskoj« antroponimiji.

Dasius Apali je bio peregrin s nedvojbena ilirskim imenom, no njegov je otac nosio ime nešto manje sigurnoga porijekla.⁷⁵ Zanimljivo je da se ime *Apalus* pojavljuje i na jednoj teseri iz Kalsdorfa, no nije zabilježeno nigdje drugdje.⁷⁶ E. Römer-Martijnse i G. Alföldy su to ime interpretirali kao (*H*)*apalus*, našavši jednu analogiju u Hispaniji,⁷⁷ no očito postoje i bliže analogije. Slična imena istoga korijena, kao *Aplus*, *Aplo* ili *Aplis*, zabilježena su i ne tako daleko od Norika, posebice kod Delmata i Liburna.⁷⁸ Utoliko za ime kao što je *Apalus* ne možemo isključiti ni ilirsko porijeklo u nekom širem smislu, odnosno mogućnost da je to ime moglo biti dijelom autohtone antroponimije u Dalmaciji, pa i u Panoniji, tim više što sin toga čovjeka nedvojbena nosi domaće ime. Ipak, to ne možemo smatrati neoborivim argumentom već samo znakovitom ili barem zanimljivom koincidencijom.

Ime *Bulesus* je *hapax*,⁷⁹ no ime s istim korijenom, *Bulus*, zabilježeno je na jednom panonskom natpisu.⁸⁰ Ime je tim više zanimljivo što je riječ o Kolapijanu. Možda stoga nije pretjerano pretpostaviti da bi i ime *Bulesus* moglo biti autohtono.

I ime *Cursula* je također *hapax*,⁸¹ no slično žensko ime istog korijena, *Cursulavia*, poznato je iz dva natpisa u Dalmaciji, točnije u Rideru.⁸² D. Rendić-Miočević je to ime interpretirao kao lokalno obiteljsko ime, pa nije isključeno ni da se ime *Cursula* može pripisati ilirskoj antroponimiji.

Još jedan *hapax* zabilježen na sisačkim tesarama je ime *Dabilo*.⁸³ U Dalmaciji je zato zabilježeno slično ime

70 W. Schulze 1904, str. 31; H. Krahe 1929, str. 102; A. Mócsy 1959, str. 189; A. Mócsy 1983, str. 256, s.v. *Scilus*; B. Lőrincz 2002, str. 55, s.v. *Scilus*; W. Meid 2005, str. 2; I. Radman-Livaja 2014, str. 260.

71 I. Radman-Livaja 2014, kat. 10.06 (*Scilus Quartius*).

72 W. Schulze 1904, str. 48-49, 216; A. Mócsy 1983, str. 238, s.v. *Quartius*; A. Mócsy 1984, str. 49; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 152, s.v. *Quartius*; M.-T. Raepsaet-Charlier 2001a, str. 361; M.-T. Raepsaet-Charlier 2001b, str. 441; B. Lőrincz 2002, str. 16, s.v. *Qvartivs*.

73 I. Radman-Livaja 2014, kat. 13.20 (*Stenonis*).

74 CIL 3, 3000 = 10023; A. Mayer 1957, str. 322, s.v. *Stennas*, *Stennato*; G. Alföldy 1969, str. 301, s.v. *Stennas*, *Stennato*; B. Lőrincz 2002, str. 94, s.v. *Stennas*, *Stennato*; I. Radman-Livaja 2014, str. 268.

75 I. Radman-Livaja 2014, kat. 22.36 (*Dasius Apali*, na etiketi su prisutna i druga imena – *Muc(c)i)?*, *Cesii*).

76 E. Römer-Martijnse 1990, str. 56, Nr. 27; G. Alföldy 1993, str. 7.

77 CIL 2, 5929; A. Mócsy 1983, str. 140, s.v. *Hapalus*; B. Lőrincz 1999, str. 173, s.v. *Hapalvs*.

78 H. Krahe 1929, str. 7-8, s.v. *Aplis*, *Aplo*, *Aplus*; H. Krahe 1955, str. 57, 65; A. Mayer 1957, str. 50-51; R. Katičić 1963, str. 262-263, 280-281; R. Katičić 1964, str. 98-100; M. Zaninović 1966, str. 47; G. Alföldy 1969, str. 152-153, s.v. *Aplis*, *Aplo*, *Aplus*; D. Rendić-Miočević 1971a, str. 167 = B. Rendić-Miočević 1989, str. 789; A. Mócsy 1983, str. 23, s.v. *Aplis*, *Aplo*, 24, s.v. *Aplus*; B. Lőrincz – F. Redó 1994, str. 143, s.v. *Aplis*, *Aplo*, 144, s.v. *Aplvs*; B. Lőrincz 2005, str. 65, s.v. *Aplis*, *Aplo*, *Aplvs*; I. Radman-Livaja 2014, str. 163.

79 I. Radman-Livaja 2014, kat. 14.05 (*Bulesus*, stariji natpis).

80 CIL 3, 4372 (*Arabona, Bato Buli f*); RIU 255; TLL, Vol. II, 2244, s.v. *Bulus*; H. Krahe 1929, str. 25, s.v. *Bul(i)us*; A. Mayer 1957, str. 100; A. Mócsy 1959, str. 167; A. Mócsy 1983, str. 56, s.v. *Bulus*; B. Lőrincz – F. Redó 1994, str. 327, s.v. *Bvlvs*; B. Lőrincz 2005, str. 131, s.v. *Bvlvs*; I. Radman-Livaja 2014, str. 176; cf. *bulo-*, *bullo-* kod keltskih imena; X. Delamarre 2007, str. 214.

81 I. Radman-Livaja 2014, kat. 21.01 (*Cursula*).

82 CIL 3, 2781 = 14321, 1; ILLug 179; D. Rendić-Miočević 1951a, str. 37 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 695; D. Rendić-Miočević 1951c, str. 51-52 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 819-820; R. Katičić 1963, str. 267; Alföldy 1969, str. 80, s.v. *Cursulavia*; D. Rendić-Miočević 1971a, str. 162 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 787; B. Lőrincz 1999, str. 89, s.v. *Cvrsvlavivs*; I. Radman-Livaja 2014, str. 193.

83 I. Radman-Livaja 2014, kat. 13.52 (*Dabilo*).

Dabalus,⁸⁴ pa se može pretpostaviti da bi i *Dabilo* moglo biti lokalno ime, no nemoguće je sa sigurnošću ustvrditi je li riječ o muškom ili ženskom imenu. Naime, mnoga ilirska ženska imena, posebice u zapadnom dijelu provincije Dalmacije, završavaju na -o.⁸⁵ Ne možemo uostalom ni biti sigurni da je riječ o nominativu. Ukoliko je u pitanju dativ, nominativni oblik bi bio *Dabilus*. U konačnici, ne smijemo zanemariti ni činjenicu da se korijen *dab-* katkad pojavljuje i u keltskim imenima.⁸⁶

O imenu *Daseria* već je prethodno bilo riječi prilikom spomena imena *Batuna*.⁸⁷ To je ime *hapax*, no kako je korijen *das-* vjerojatno ilirski (vide *supra*), a i s obzirom na vezu s imenom *Batuna*, možemo s određenom sigurnošću pretpostaviti pripadnost ilirskoj antroponimiji.

Ime *Daseria* bi u ovom konkretnom slučaju, na tragu teorije D. Rendića-Miočevića, moglo biti Batunino obiteljsko ime, s obzirom na analogije koje je akademik pobrojao u Dalmaciji.⁸⁸ Naravno, ne možemo isključiti ni mogućnost da se natpis jednostavno odnosi na dvije žene, Batunu i Daseriju, no to ne utječe nužno na pretpostavku o ilirskom porijeklu potonjega imena.

Građanin *Ulpus Feusus* nosi kognomen koji je također *hapax*.⁸⁹ Ni to ime ne nalazi bliske analogije, no zbog diftonga *eu* možemo pretpostaviti da je riječ o autohtonom panonskom imenu.⁹⁰ U Gornjoj Panoniji je zabilježeno i ime istoga korijena, istina samo u genitivu, *Feucontis* (valjda bi nominativni oblik bio *Feuco*).⁹¹ Utoliko nije isključeno da je *Feusus* domorodačko panonsko ime, »ilirsko« u širem smislu, tim više što čovjek nosi carski gentilicij te je vrlo vjerojatno provincijalac.

Ni ime *Gleus* nije zabilježeno prije.⁹² Diftong *eu* je također prisutan, no moguće je da se ime zapravo pisalo *Glev(u)s*. To bi ime moglo biti srodno već spomenutom imenu *Glavus* (vide *supra*). Tesera je fragmentarna, no možemo s dosta velikom sigurnošću pretpostaviti da je u pitanju rimski građanin *Claudius Gleus*.

Imena *Lecana* i *Lecanus* nisu poznata od prije, ali postoje srodna imena koja nam mogu poslužiti kao analogije.⁹³ Najbliži primjer je latinski gentilicij *Laecanius*, izrazito raširen u sjevernoj Italiji.⁹⁴ Kognomen *Laecanus* nije zabilježen no zato postoje srodni kognomeni kao *Laeca* i *Laecanianus*, zabilježeni u Italiji, ali tek sporadično.⁹⁵ Ipak, ljudi čija se imena spominju na ove tri tesere su po svemu sudeći peregrini, pa se u tom kontekstu možemo s pravom upitati o mogućem italskom porijeklu imena *Lecanus*, tim više što u jednom natpisu Lekanov sin nosi tipično panonsko ime. Možda bi se analogije ipak prije trebale tražiti u lokalnom onomastičkom repertoaru, pa na pamet pada već spomenuto ime *Lic(c)ana*. Nije međutim isključena ni veza s imenom kao što je *Lec(c)us*, vjerojatno keltskoga porijekla.⁹⁶

Ime *Liana* nije *hapax*⁹⁷ jer je muški oblik već zabilježen na jednoj pločici s lokaliteta Alburnus Maior (*Bato Liani f.*), a možda i na još kojem natpisu.⁹⁸ Moguće je da je riječ o »ilirskom« imenu u širem smislu, mada X. Delamarre više vjeruje u keltsko porijeklo. Kako god bilo, *Liana Nosta* bi na prvi pogled bila peregrinka čiju denominaciju tvori dvočlana onomastička formula. Ta je tvrdnja ipak dosta dvojbena, kao uostalom i interpretacija imena *Nosta*.⁹⁹ Možda je jednostavno riječ o posvojnomo pridjevu *nostra*.

84 ILLug 2956; H. Krahe 1955, str. 68; A. Mayer 1957, str. 104, s.v. *Dabalus*; G. Alföldy 1969, str. 184, s.v. *Dabalus*; B. Lőrincz 1999, str. 91, s.v. *Dabalvs*; I. Radman-Livaja 2014, str. 194.

85 R. Katičić 1963, str. 280-290.

86 Usporedi H. Solin – O. Salomies 1994, str. 482, s.v. *Dabonius* (AE 1989, 624, *Emona*). Ime istoga korijena zabilježeno je i na jednom fragmentarnom natpisu u Noriku, B. Lőrincz 1999, str. 91, s.v. *Dab[]*; X. Delamarre 2007, str. 80, s.v. *Dabinatus, Dabiro, Dabonius*, 218.

87 I. Radman-Livaja 2014, kat. 07.09 (*Batuna Daseria*).

88 D. Rendić-Miočević 1949, str. 33-41 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 643-649; D. Rendić-Miočević 1956, str. 45-49; D. Rendić-Miočević 1960, str. 163-171 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 769-776; J. Šašel 1977, str. 369-370.

89 I. Radman-Livaja 2014, kat. 19.44 (*Ulpus Feusus*).

90 W. Meid 2005, str. 24; I. Radman-Livaja 2014, str. 206.

91 CIL 3, 10723, 10724; H. Krahe 1929, str. 51, s.v. *Feucont-*; A. Mócsy 1959, str. 174; A. Mócsy 1983, str. 126, s.v. *Feuco*; B. Lőrincz 1999, str. 140, s.v. *Fevco*.

92 I. Radman-Livaja 2014, str. 213, kat. 04.07 (*Clau[dius] Gleus*).

93 I. Radman-Livaja 2014, kat. 01.72 (*Lecana*), kat. 23.19 (*Lecana Successi*), kat. 08.32 (*Dasius Lecani*).

94 W. Schulze 1904, str. 113, 186, 358, 396, 552; G. Alföldy 1969, str. 91, s.v. *Laecanius*; A. Mócsy 1983, str. 157, s.v. *Laecanius*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 100, s.v. *Laecanius*; B. Lőrincz 2000, str. 16, s.v. *Laecanius*.

95 I. Kajanto 1965, str. 148; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 348, s.v. *Laeca, Laecanianus; Laecus* je zabilježen i kao gentilicij, vidi W. Schulze 1904, str. 33; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 100, s.v. *Laecus*.

96 I. Radman-Livaja 2014, str. 221-222, kat. 04.14 (*Lecus Liccaius*); usporedi CIL 13, 7425; A. Mócsy 1983, str. 161, s.v. *Leccus*; B. Lőrincz 2000, str. 21, s.v. *Leccvs*; X. Delamarre 2007, str. 115, s.v. *Lecco, -us*.

97 I. Radman-Livaja 2014, kat. 21.49 (*Liana Nosta*).

98 IDR 145; D. Rendić-Miočević 1981, str. 26 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; B. Lőrincz 2000, str. 24, s.v. *Lianvs*; X. Delamarre 2007, str. 117, s.v. *Lianus*; I. Radman-Livaja 2014, str. 221.

99 I. Radman-Livaja 2014, str. 239.

Ako je to tako, natpis bi se odnosio na »našu Lianu«, što bi moglo implicirati njezin servilni status. Naravno, sasvim je moguće da se natpis jednostavno odnosi na dvije žene o čijem međusobnom odnosu možemo samo nagađati (klijentice u zajedničkoj transakciji, kolegice koje izvršavaju narudžbu?).

Poput dobrog dijela već spomenutih imena, ni ime *Licconus* ili *Licconius* nije bilo poznato dosad,¹⁰⁰ no i taj se *hapax* može dovesti u vezu s »ilirskim« imenima s korijenom *lic(c)-*. Ipak, ne smije se zanemariti činjenica da je tema *lic(c)o-* zabilježena i u keltskim imenima.¹⁰¹

Iako možemo pretpostaviti da je taj čovjek bio Pannonac, porijeklo njegova imena ne može se stoga sa sigurnošću odrediti. Žensko ime koje se pojavljuje u nominativu na drugoj strani etikete, *Blanda*,¹⁰² ne možemo pouzdano dovesti u vezu s Likonom (ili Likonijem), jer nije sigurno da je riječ o istovremenom natpisu. Ukoliko to ipak je slučaj, *Licconi* bi mogao biti patronimik.

I ime *Marigo* je *hapax*,¹⁰³ no »ilirsko« porijeklo mu se ne čini kao neuvjerljiva hipoteza. Korijen *mar-* podsjeća na neke mezijiske toponime i ime rijeke (*Margus*, *Margum*), a kako završava na -o, ukoliko prihvatimo mogućnost da je riječ o »ilirskom imenu«, u pitanju bi moglo biti žensko ime.¹⁰⁴

Iako je gentilicij *Mursius* zabilježen u Panoniji, nema dvojbe da je riječ o italском gentiliciju koji nema veza s panonskim toponimom,¹⁰⁵ kao ni s osobnim imenom *Mursa* koje se u dva navrata pojavljuje na sisačkim

teserama.¹⁰⁶ Mayer je smatrao da je ime grada ilirskoga porijekla, pa bi utoliko isto vrijedilo i za osobno ime ove dvije žene, pretpostaviti je peregrinke lokalnoga, odnosno panonskoga porijekla.¹⁰⁷ Otac jedne od njih ima ime – također *hapax* – za koje sam prvotno bio sklon vjerovati da se može pripisati keltskoj antroponimiji, no podrobna analiza A. Falileyeva ukazuje da bi *Neredeno* možda prije moglo biti »ilirsko« ime, mada autor naglašava teškoće u pouzdanom razlučivanju keltskoga odnosno ilirskoga karaktera nekih antroponima.¹⁰⁸

Na jednoj se teseri pojavljuje još jedan *hapax* koji načelno ima analogije, no čija je interpretacija podložna dvojabama.¹⁰⁹ Iako je ime *Pannicus* zabilježeno u tarakoneškoj Hispaniji, u Rimu je u Domicijanovo vrijeme boravio izvjesni *Panniculus*, a isto se ime (*Paniculus*) nalazi i na jednoj amfori u Ostiji.¹¹⁰ Daleko je od sigurnoga tvrditi da je *hapax Panica* srodan tim imenima. U Dalmaciji je naime zabilježeno žensko ime *Panico*, koje je po svemu sudeći autohtonoga, odnosno delmatskoga porijekla.¹¹¹ Iako ne možemo biti sigurni da je naša *Panica* autohtona peregrinka, ili barem porijeklom iz šire regije, odnosno južne Panonije ili provincije Dalmacije, čini se razumnim pretpostaviti da bi joj ime moglo biti »ilirskoga« porijekla.

*Hapax Pinilla*¹¹² bi naizgled moglo biti »ilirsko« ime s latinskim deminutivnim sufiksom,¹¹³ srodno poznatim imenima zabilježenima u Dalmaciji s korijenom *pin-*: *Pinenta*,¹¹⁴ *Pinnes*,¹¹⁵ *Pinnius*,¹¹⁶ *Pinnus*¹¹⁷ ili *Pinsus*.¹¹⁸ Nije isključeno da je *Pinilla* izvedenica domaćega imena *Pin(n)a*,

100 I. Radman-Livaja 2014, kat. 09.11 (*Licconi*, na teseri je prisutno još jedno ime – *Blanda*).

101 H. Krahe 1929, str. 66-67; A. Mayer 1957, str. 210-211; A. Mócsy 1959, str. 178; R. Katičić 1963, str. 284; G. Alföldy 1969, str. 230; X. Delamarre 2007, str. 224.

102 I. Radman-Livaja 2014, str. 174-175.

103 I. Radman-Livaja 2014, kat. 14. 09 (*Marigo*).

104 H. Krahe 1929, str. 143; A. Mayer 1957, str. 219; R. Katičić 1963, str. 280-290; I. Radman-Livaja 2014, str. 228; za ime *Margus*; M. Minkova 2000, str. 205.

105 W. Schulze 1904, str. 196; A. Mócsy 1959, str. 157; A. Mócsy 1983, str. 195, s.v. *Mursius*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 123, s.v. *Mursius*; B. Lőrincz 2000, str. 91, s.v. *Mvrsivs*.

106 I. Radman-Livaja 2014, kat. 19.77 (*Mursa*), kat. 26.08 (*Mursa Neredentis*).

107 A. Mayer 1957, str. 235; P. Anreiter 2001, str. 88-92; I. Radman-Livaja 2014, str. 235.

108 W. Meid 2005, str. 238; X. Delamarre 2007, str. 219, 228; I. Radman-Livaja 2014, str. 236; A. Falileyev 2014, str. 124-127.

109 I. Radman-Livaja 2014, kat. 20.17 (*Panica*).

110 CIL 2, 3642; I. Kajanto 1965, str. 345; A. Mócsy 1983, str. 214, s.v. *Pannicus*; J. M. Abscal Palazón 1994, str. 447, s.v. *Pannicus*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 374, s.v. *Paniculus*, *Panniculus*; B. Lőrincz 2000, str. 122, s.v. *Pannicvs*.

111 CIL 3, 8551; H. Krahe 1929, str. 85; A. Mayer 1957, str. 255; R. Katičić 1963, str. 271-272, 282; M. Zaninović 1966, str. 49; G. Alföldy 1969, str. 258, s.v. *Panico*; A. Mócsy 1983, str. 214, s.v. *Panico*; B. Lőrincz 2000, str. 122, s.v. *Panico*; I. Radman-Livaja 2014, str. 241.

112 I. Radman-Livaja 2014, kat. 21.68 (*Crisa Pinilla*).

113 I. Kajanto 1965, str. 126-127.

114 CIL 3, 146071; A. Mayer 1957, str. 269, s.v. *Pinenta*; R. Katičić 1965, str. 66; G. Alföldy 1969, str. 265, s.v. *Pinenta*; A. Mócsy 1983, str. 224, s.v. *Pinenta*; B. Lőrincz 2000, str. 142, s.v. *Pinenta*.

115 H. Krahe 1929, str. 89, s.v. *Pinnes*; A. Mayer 1957, str. 269, s.v. *Pinnes*; R. Katičić 1962, str. 106-107; R. Katičić 1963, str. 260, 272-273; G. Alföldy 1969, str. 264-265, s.v. *Pines*, *Pinnes*; A. Mócsy 1983, str. 224, s.v. *Pinnes*; B. Lőrincz 2000, str. 142, s.v. *Pinnes*.

116 H. Krahe 1929, str. 90, s.v. *Pinnius*; A. Mayer 1957, str. 269-270, s.v. *Pinneus*, *Pinnius*, -a; G. Alföldy 1969, str. 265, s.v. *Pinnius*; A. Mócsy 1983, str. 224, s.v. *Pinnius*; B. Lőrincz 2000, str. 142, s.v. *Pinnius*.

117 CIL 3, 13904; A. Mócsy 1983, str. 224, s.v. *Pinnus*; B. Lőrincz 2000, str. 42, s.v. *Pinnus*.

118 H. Krahe 1929, str. 90, s.v. *Pinsus*; A. Mayer 1957, str. 270, s.v. *Pinsus*; G. Alföldy 1969, str. 265, s.v. *Pinsus*; A. Mócsy 1983, str. 224, s.v. *Pinsus*; B. Lőrincz 2000, str. 142, s.v. *Pinsus*.

može se pretpostaviti »ilirskoga« u širem smislu te riječi. Drugo ime koje se pojavljuje u natpisu, *Crisa*, također dvojbeno porijekla,¹¹⁹ bi po mom mišljenju prije predstavljalo drugu osobu nego dvočlanu onomastičku formulu.¹²⁰

Iako je ime *Pliasara* također *hapax*,¹²¹ u Panoniji je zabilježeno jedno naizgled srodno ime, *Plassarus*, koje se načelno smatra »ilirskim«. ¹²² Po svemu sudeći riječ je o peregrinki, pretpostavljam stanovnici Andautonije.

Pricio se također čini kao *hapax*,¹²³ ukoliko nije riječ o varijanti imena *Precio*, zabilježena u Panoniji kod jednoga Skordiska.¹²⁴ Nije isključeno da je riječ o domaćem panonskom imenu, možda »ilirskoga« porijekla, no zanimljivo je primjetiti da mu kći nosi grčko ime (ili mu je to bila robinja?).

Ime oca izvjesne *Marite* je *hapax*, no u nedostatku drugih analogija možemo pomisliti da je to ime, *Scilutus*, možda izvedenica imena *Scilus* (*vide supra*).¹²⁵

Slično razmišljanje vrijedi i za *hapax Sculus*.¹²⁶ Nije sasvim isključeno da je to ime srodno imenu *Scilus*, no ta je hipoteza zasad teško dokaziva.

Još se jedan *hapax*, *Sipandus*,¹²⁷ može načelno dovesti u vezu s »ilirskom« antroponimijom zbog ženskoga imena *Sipa*, zabilježena upravo u Sisciji i koje Krahe smatra ilirskim.¹²⁸ U nedostatku drugih analogija to ostaje prihvatljiva hipoteza.

Stubarus je također *hapax*,¹²⁹ no jedno srodno žensko ime, *Stuba*, već je zabilježeno u Panoniji.¹³⁰ Iako je moguća veza između ta dva imena, teško je išta više reći o

njihovu porijeklu. Čini se da nisu keltska, pa bi utoliko, ako su autohtona, mogla pripadati ilirsko-panonskoj antroponimiji, no to je bez jasnih analogija teško dokazivo.

Ime *Tastus* već je zabilježeno u Panoniji,¹³¹ no spomen na jednoj sisačkoj teleri tek je drugi poznati slučaj.¹³² U nedostatku više analogija možemo samo zaključiti da bi *Tastus* možda moglo biti autohtono panonsko ime. Kako nema baš argumenata u prilog tvrdnji da je riječ o imenu keltskoga porijekla, ostaje mogućnost da je u pitanju ilirsko ime u širem smislu, možda blisko imenu *Testus* (*vide infra*), no to je samo hipoteza. U svakom slučaju, nema prevelike dvojbe da je taj čovjek, *Aelius Tastus*, bio rimski građanin.¹³³

Već spomenuto ime *Testus* može imati različita porijekla, no najuvjerljivije zvuči pretpostavka da je riječ o lokalnom imenu.¹³⁴ Imena kao *Testa* (muško ime) ili *Testo* (žensko ime) zabilježena su u Gornjoj Meziji i Dalmaciji. Apijan spominje delmatskoga vladara imena *Testimos* (*Τέστιμος*). Dosta je razloga zbog kojih treba vjerovati da su imena s tim korijenom zabilježena na Balkanu pripadala »ilirskoj« onomastici.¹³⁵ Pa ipak, kognomen *Testa* (ili agnomen?) zabilježen je u Rimu tijekom kasnorepublikanskoga razdoblja kod osobe koja zasigurno nije bila porijeklom iz Ilirika, a kako je u pitanju i latinska riječ¹³⁶ takav kognomen nije nužno začuđujući na prostoru Italije, tim više što je tamo zabilježen i gentilicij *Testius*.¹³⁷ Kako je u našem slučaju riječ o peregrinki, bio bih skloniji ime *Testus* gledati kao lokalno ime, ili barem kao prizvučno latinsko ime, slično ilirskim imenima s istim korijenom.

119 Keltsko se ipak čini daleko vjerojatnije nego ilirsko, I. Radman-Livaja 2014, str. 191-192.

120 I. Radman-Livaja 2014, str. 191-192, 244.

121 I. Radman-Livaja 2014, kat. 23.62 ((*civis*) *Andau(toniae) Pliasara Cauti*).

122 CIL 3, 4376 = RIU 258; H. Krahe 1929, str. 92; A. Mayer 1957, str. 273; A. Mócsy 1959, str. 184; A. Mócsy 1983, str. 226, s.v. *Plassarus*; B. Lőrincz 2000, str. 145, s.v. *Plassarvs*; I. Radman-Livaja 2014, str. 76-78, 245.

123 I. Radman-Livaja 2014, kat. 11.06 (*Etera Pricionis*).

124 CIL 3, 3400, *Scordisc(us)*; to se ime možda spominje i u natpisu CIL 3, 11227; A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz* II, 1042; A. Mócsy 1959, str. 185; A. Mócsy 1983, str. 231, s.v. *Precio*; B. Lőrincz 2000, str. 157, s.v. *Precio*; I. Radman-Livaja 2014, str. 247.

125 I. Radman-Livaja 2014, str. 228, 260, kat. 26.21 (*Marita Sciluti*).

126 I. Radman-Livaja 2014, str. 180, 260, kat. 23.41 (*Cares Sculi*).

127 I. Radman-Livaja 2014, kat. 17.07 (*Naso Sipandi*).

128 CIL 3, 12014²⁹; H. Krahe 1929, str. 105, s.v. *Sipa*; ime *Sipo* je možda venetsko, pa je njegov ilirski karakter daleko od sigurnoga, cf. H. Krahe 1929, str. 105, s.v. *Sipo*; I. Radman-Livaja 2014, str. 266.

129 I. Radman-Livaja 2014, kat. 19.28 (*Stubarus Vicci(i)*).

130 RIU 1416; B. Lőrincz 2002, str. 96, s.v. *Stvba*; I. Radman-Livaja 2014, str. 268.

131 CIL 3, 4282 = RIU 690; A. Mócsy 1983, s.v. *Tastus*; B. Lőrincz 2002, str. 109, s.v. *Tastus*; I. Radman-Livaja 2014, str. 270.

132 I. Radman-Livaja 2014, kat. 01.30 (*Aeli(i) Tasti*).

133 Carski nam gentilicij ujedno omogućava i kronološko određenje, pa možemo zaključiti da ova tesera nije starija od Hadrijanova vremena.

134 I. Radman-Livaja 2014, kat. 23.73 (*Flora Testi*).

135 Apijan, *Illyr.* 26-27; IMS III/2, 60; CIL 3, 8326; H. Krahe 1929, str. 113; A. Mayer 1957, str. 334; G. Alföldy 1969, str. 309, s.v. *Testo*; A. Mócsy 1983, str. 286, s.v. *Testo*; B. Lőrincz 2002, str. 116, s.v. *Testa*, str. 117, s.v. *Testo*; I. Radman-Livaja 2014, str. 271.

136 OLD 1931, s.v. *testa*, predmeti od pečene gline (cigle, crjepovi, keramičko posuđe).

137 Cic. *Ad fam.* 7. 20; W. Schulze 1904, str. 373; I. Kajanto 1965, str. 344; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 184, s.v. *Testius*, str. 411, s.v. *Testa*; ime *Testia* zabilježeno je u Hispaniji, ali kao peregrinski idionim, CIL 2, 1245, B. Lőrincz 2002, str. 116, s.v. *Testia*.

Patronimik *Trasanus*, je kao i ime njegove kćeri, *Togupia*, po svemu sudeći lokalnoga, odnosno regionalnoga karaktera.¹³⁸ Dosad je takvo ime zabilježeno samo jednom, i to u nominativnom obliku *Trasanu* u okolici Brigeccione.¹³⁹ S obzirom da završava na -u, nije isključeno da da bi to moglo biti keltsko žensko ime, no i sam W. Meid primjećuje da je keltski karakter toga imena izrazito dvojbena. Područje oko Brigeccione su naseljavali Azali, odnosno pleme čija se antroponimija u širem smislu načelno smatra »ilirskom«, no keltska imena među njima nisu neuobičajena.¹⁴⁰ Donekle slično obiteljsko ime, *Tresina*, zabilježeno je i među Liburnima.¹⁴¹ U nedostatku većega broja primjera ne možemo znati je li ime *Trasanus* bilo tipično za Azale ili je pak bilo rašireno diljem Panonije (pa i na širem području). Kako god bilo, kći mu nosi ime koje se može smatrati keltskim.¹⁴²

Treću skupinu čine imena čije ilirsko porijeklo nije sasvim isključeno, no s obzirom na brojne dvojbe, takva atribucija može biti samo uvjetnoga karaktera. Među njima su i tri imena koja su u monografiji interpretirana kao vjerojatno »ilirska«, a dodano je još osam imena za koje ne možemo isključiti tu mogućnost.

Ime *Carpo* ili *Carpus* se može interpretirati na više načina,¹⁴³ a nije isključeno ni da je, barem u nekim slučajevima, riječ o »ilirskom« imenu. Natpis na kojem se pojavljuje ime *Carpo* je vrlo oštećen, pa ne možemo isključiti ni mogućnost da je u stvari riječ o već poznatom imenu *Carpio*.¹⁴⁴ Kako je kognomen *Carpus* još uobičajeniji, nije nemoguće da je jednostavno u pitanju dativni oblik toga imena.¹⁴⁵ Što se Ilirika tiče, moguće je da je

na tom prostoru to ime moglo imati autohtoni karakter, posebice kod Delmata, Japoda i Pirusta.¹⁴⁶ Ipak, ne treba smetnuti s uma da je to ime, makar ne bilo učestalo, zabilježeno u većini zapadnih provincija Carstva, te da ga nose i peregrini keltskoga porijekla.¹⁴⁷ U nekim je slučajevima to ime, po svemu sudeći, grčkoga porijekla, jednako kao i *Carpio*.¹⁴⁸ U tom je kontekstu zanimljivo napomenuti da se na jednoj kletvenoj pločici iz Kupe pojavljuje žensko ime *Κάρπη*.¹⁴⁹ Naravno, postojanje svih ovih imena, kao i gentilicija *Carpus*¹⁵⁰ otvara mogućnost da je moglo postojati i ime *Carpo*. Ukoliko to je slučaj, ostaje pitanje kojeg je spola mogla biti osoba s tim imenom na teseri. Kako su ženski sufiksi -o dosta uobičajeni među domorodačkim imenima u Iliriku, nije sasvim isključeno da se na toj teseri spominje žena, opet pod pretpostavkom da je riječ o autohtonom imenu.¹⁵¹ Drugi slučaj je još složeniji.

Viv(ius) Carp(us) je mogao biti građanin, no isto tako se te kratice mogu interpretirati i kao *Vivius Carpio* ili *Vivius Carpo*.¹⁵² Treba naglasiti da se osobna imena iznimno rijetko krate na sisačkim teserama, pa ostaje otvoreno pitanje je li uopće riječ o imenu.

Ime *Dabo* ili čak vjerojatnije *Dabus* (čini se da natpis nije u nominativu već u dativu) je po svemu sudeći *hapax*,¹⁵³ no možda je srodno imenu *Dabalus*, zabilježenom u Dalmaciji¹⁵⁴ ili pak, što mi se čini vjerojatnije, nekim keltskim imenima s korijenom *dab-*.¹⁵⁵ I drugo ime toga čovjeka (vjerojatno je riječ o inverziji građanske onomastičke formule, može se pretpostaviti gentilicij *Ateius*) počinje s korijenom vrlo tipičnim za keltska imena, *ate-*,¹⁵⁶ što vjerojatno nije slučajnost.¹⁵⁷

138 I. Radman-Livaja 2014, kat. 02.17 (*Togupia Trasani*).

139 RIU 713 (*Trasanu Dasentis f*); A. Mócsy 1959, str. 193; B. Lőrincz 2002, str. 128, s.v. *Trasanu*; W. Meid 2005, str. 294; I. Radman-Livaja 2014, str. 273.

140 A. Mócsy 1959, str. 55; otac osobe zvane *Trasanu*, spomenut u natpisu RIU 713, nosi uostalom vrlo tipično ilirsko ime.

141 A. Kurilić 1993, str. 74-75.

142 I. Radman-Livaja 2014, str. 273.

143 I. Radman-Livaja 2014, kat. 26.71 (*Viv(ius) Carp(us)*, na etiketi je prisutno i drugo ime – *Oli(i) Gali* ?), kat. 21.33 (*Carpo*).

144 A. Mócsy 1983, str. 69, s.v. *Carpio*; B. Lőrincz 1999, str. 38, s.v. *Carpio*.

145 TLL, Vol. Onom. 2, 208, s.v. *Carpus*; L. Barkóczy 1964, str. 308, s.v. *Carpus*; G. Alföldy 1969, str. 171, s.v. *Carpus*; B. Lőrincz 1999, str. 38, s.v. *Carpus*.

146 H. Krahe 1929, str. 28; A. Mayer 1957, str. 180; R. Katičić 1963, str. 265; D. Rendić-Miočević 1981, str. 26 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 754 (jedan primjer na lokalitetu Alburnus u Dakiji, drugi u provinciji Dalmaciji, u Udbini, CIL 3, 10030 = HD061299); usporedi G. Alföldy 1969, str. 171.

147 Ne mora značiti da je riječ o prizvučnom imenu, usporedi M. Dondin-Payre 2001, str. 292; X. Delamarre 2007, str. 58, s.v. *Carpus*.

148 W. Pape – G. E. Benseler 1870, str. 628, s.v. *Κάρπιος*; TLL, Vol. Onom. 2, 206-207, s.v. *Carpio*; H. Solin 1971, str. 23, 106; H. Solin 1996, str. 524-525, s.v. *Carpus, Carpe, Carpion*; B. Rémy 2001, str. 20, 172; H. Solin 2003, str. 1193-1196, s.v. *Carpus*, 1196, s.v. *Carpe*, 1196, 1448, s.v. *Carpion*.

149 AJJ 526; J. B. Curbera – D. R. Jordan 1996, str. 47.

150 W. Schulze 1904, str. 33, 146; G. Alföldy 1969, str. 72, s.v. *Carpia*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 48, s.v. *Carpus*; B. Lőrincz 1999, str. 38, s.v. *Carpus*.

151 R. Katičić 1963, str. 280-290; D. Rendić-Miočević 1971a, str. 170-171 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 791-792.

152 I. Radman-Livaja 2014, str. 181-182, 285.

153 I. Radman-Livaja 2014, str. 194-195, kat. 21.92 (*(civi) And(autoniae) Dabo Ateiao*).

154 H. Krahe 1955, str. 68; A. Mayer 1957, str. 104, s.v. *Dabalus*; G. Alföldy 1969, str. 184, s.v. *Dabalus*; Lőrincz 1999, 91, s.v. *Dabalus*.

155 H. Solin – O. Salomies 1994, str. 482, s.v. *Dabonius* (AE 1989, 624, *Emona*); ime s istim korijenom zabilježeno je na jednom fragmentarnom natpisu u Noriku, usporedi B. Lőrincz 1999, str. 91, s.v. *Dab[]*; X. Delamarre 2007, str. 80, s.v. *Dabinatus, Dabiro, Dabonius*, str. 218.

156 K. H. Schmidt 1957, str. 136-140; D. E. Evans 1967, str. 142-145; J. Degavre 1998, str. 63, s.v. *ate-*; X. Delamarre 2001, str. 49-50, s.v. *ate-*; X. Delamarre 2003, str. 57, s.v. *ate-*; X. Delamarre 2007, str. 28-30, 211.

157 I. Radman-Livaja 2014, str. 167, 194-195.

Ime *Daloca* bi također bio *hapax*,¹⁵⁸ no i korijen i sufiks mu se mogu dovesti u vezu s poznatim ilirskim imenima, ali i autohtonim imenima iz šire regije, posebice onima zabilježenima među Delmatima, Liburnima i Histrima. Ime *Dallo* je tako zabilježeno u Akvinku, no čini se da je keltsko.¹⁵⁹ No zato je sufiks *-ocus*, *-oca* zabilježen kod »ilirskih« i »ilirsko-venetskih« imena, kao što su *Clangocus*, *Darmocus*, *Darmoca*, *Fervalocus*, *Laepoca*, *Laepocus*, *Madocus*, *Suioca et Viniocus* (broj »ilirskih« imena koji završavaju na *-cus* ili *-ca* još je veći).¹⁶⁰ Bilo bi razumno pretpostaviti da je *Daloca* peregrinka lokalnoga porijekla, no teško se s većom sigurnošću izraziti o porijeklu njezina imena, koje može biti i keltsko i ilirsko (široko gledano). Genitiv koji se pojavljuje na drugoj strani etikete, *Marci*, bi se mogao dovesti u vezu s imenom *Daloca* s obzirom da je rukopis isti i da se natpisi čine istovremeni, no ne možemo znati je li riječ o patronimiku ili je pak u pitanju servilni odnos. *Marcus* je uostalom jednostavno mogao biti vlasnik crvenoga sukna ili odjevnoga predmeta koji se spominje uz njegovo ime, a ne Dalokin otac ili patron. Ipak, potonja pretpostavka bi vjerojatno implicirala da *Daloca* nije bila klijentica već izvršiteljica posla (čišćenje ili bojanje?).

Ime *Fasana* nema direktnih analogija,¹⁶¹ no vrlo slično žensko ime, *Fasena*, zabilježeno je u Dalmaciji, točnije na otoku Visu.¹⁶² I Krahe i Mayer su bili mišljenja da je riječ o ilirskom imenu, no već je Alföldy izražavao sumnju,

smatrajući da nije isključeno da potonje žensko ime vuče porijeklo od grčkih imena kao što su *Phaseus* ili *Phason*.¹⁶³ U nedostatku analogija, teško je točnije odrediti porijeklo imena *Fasana*, no mada načelno podržavam Alföldyev oprez treba primijetiti da su oba imena, i *Fasana* i *Fasena*,¹⁶⁴ zabilježena u provincijama gdje je ilirski živalj bio apsolutno brojčano dominantan (u slučaju Dalmacije), odnosno izrazito zastupljen među stanovništvom (u slučaju Panonije). Utoliko, eventualno »ilirsko« porijeklo imena *Fasana* nije sasvim nemoguće.

Ime *Plenus* je rijetko,¹⁶⁵ ali je ipak zabilježeno u Italiji.¹⁶⁶ U našem slučaju nije nužno riječ o latinskom imenu jer postoji mogućnost da je to ime srodno dobro poznatim ilirskim imenima kao što su *Planus* ili *Planius*.¹⁶⁷

Ime *Sinno* je *hapax*,¹⁶⁸ no postoje relativno bliske analogije. Kognomen *Sinnio* nosio je jedan *corporis custos* u Rimu, ali porijeklo toga imena baš i nije jasno.¹⁶⁹ Tema *sino-* nije neučestala u keltskoj antroponimiji, a kako je i *Sacron(i)us* vjerojatno keltskoga porijekla,¹⁷⁰ ime *Sinno* bi se vjerojatno moglo odrediti kao keltsko.¹⁷¹ Ipak, ime s istim korijenom, *Sinus*, je zabilježeno i među stanovnicima središnje i zapadne provincije Dalmacije. Utoliko to ime može biti »ilirsko«, mada nije isključen ni keltski onomastički utjecaj.¹⁷² U našem slučaju sam ipak skloniji interpretirati to ime kao keltsko.

Rimska građanka *Numisia Tripena* ima kognomen koji se može smatrati domorodačkim.¹⁷³ To je ime *hapax*, no

158 I. Radman-Livaja 2014, kat. 14.17 (*Daloca*, drugo ime također prisutno na etiketi – *Marci*).

159 CIL 3, 3594; A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz I*, 1217, s.v. *Dallo*; TLL, Vol. Onom. 3., 14, s.v. *Dallo*; A. Mócsy 1959, str. 171; B. Lőrincz 1999, str. 91, s.v. *Dallo*; tema *dallo-* je potvrđena u keltskoj antroponimiji, usporedi K. H. Schmidt 1957, str. 187; J. Degavre 1998, str. 180, s.v. *dallo-*; X. Delamarre 2001, str. 112, s.v. *dallo-* (slijep); X. Delamarre 2003, str. 135, s.v. *dallo-*; W. Meid 2005, str. 192, s.v. *Dallo*; X. Delamarre 2007, str. 219.

160 Primjerice *Acenicus*, *Laepicus*, *Lambicus*, *Lapricus*, *Malavicus*, *Marica*, *Melandricus*, *Moicus*, *Oca*, *Oplica*, *Raecus*, *Recus*, *Staticus*, *Suioca*, *Suricus*, *Vadicus*, *Veracus*, *Verica*, usporedi D. Rendić-Miočević 1955, str. 127-129 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 713-715; D. Rendić-Miočević 1971a, str. 161-168 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 786-789; M. Križman 1991, str. 100-101; jedna nadgrobna stela lokalne obitelji otkrivena pred koje desetljeće u Nadinu (*Nedinum*) spominje, među ostalima, i ženu imena *Titamoca Turi filia Voltisa*, usporedi A. Kurilić 1993, str. 76; M. Šegvić 1996, str. 134, n. 17.

161 I. Radman-Livaja 2014, kat. 17.34 (*Fasana*).

162 CIL 3, 13285, *Publiciae Fasenae uxori*; B. Lőrincz 1999, str. 135, s.v. *Fasenvs*.

163 F. Bechtel 1917, str. 443; H. Krahe 1929, 50, s.v. *Fasena*; A. Mayer 1957, str. 143, s.v. *Fasena*; G. Alföldy 1969, str. 200, s.v. *Fasena*; I. Radman-Livaja 2014, str. 204-205; usporedi W. Pape – G. E. Benseler 1870, str. 1605, s.v. *Φάσις*, s.v. *Φάσων*.

164 Treba napomenuti da je *Issa* naseobina koju su osnovali Grci početkom 4. stoljeća prije Krista, što nije nebitan argument za Alföldyevu tezu, no ne smijemo smetnuti s uma da je natpis u kojem se spominje *Publicia Fasena* datiran u 2. ili 3. stoljeće poslije Krista, odnosno u vrijeme kad je na tom otoku grčki onomastički utjecaj bitno oslabio. Uostalom, ilirski etnički element je uvijek bio prisutan u tom gradu, pa i u predrimskom vremenu.

165 I. Radman-Livaja, kat. 18.20 (*Trita Pleni*).

166 I. Kajanto 1965, str. 232; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 380, s.v. *Plenus*; A. Mócsy 1983, str. 226, s.v. *Plenus*; B. Lőrincz 2000, str. 146, s.v. *Plenus*.

167 A. Mayer 1957, str. 272; R. Katičić 1963, str. 273; G. Alföldy 1969, str. 267, s.v. *Planus*; D. Rendić-Miočević 1981, str. 27 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 755; A. Mócsy 1983, str. 225, s.v. *Planius*, *Planus*; B. Lőrincz 2000, str. 145, s.v. *Planivs*, *Planus*.

168 I. Radman-Livaja 2014, kat. 19.57 (*Sinno Sacroni*).

169 CIL 6, 4437; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 404, s.v. *Sinnio*.

170 I. Radman-Livaja 2014, str. 257.

171 A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz II*, 1572ff; J. Degavre 1998, str. 381, s.v. *sino-*; X. Delamarre 2001, str. 233, s.v. *sino-*; X. Delamarre 2003, s.v. *sino-*; X. Delamarre 2007, str. 168-169, 232; I. Radman-Livaja 2014, str. 266.

172 H. Krahe 1929, str. 105; A. Mayer 1957, str. 306; R. Katičić 1963, str. 276; R. Katičić 1965, str. 60; M. Zaninović 1966, str. 50; G. Alföldy 1969, str. 298, s.v. *Sinus*; Mócsy 1983, str. 268, s.v. *Sinus*; B. Lőrincz 2002, str. 84, s.v. *Sinvs*.

173 I. Radman-Livaja 2014, kat. 23.13 (*Numisia Tripena*).

u okolici Akvinka je zabilježeno donekle slično muško ime *Trippo*.¹⁷⁴ Taj su dio Panonije nastanjivali Eravisci čija se antroponimija smatra primarno keltskom, ali podložnom utjecaju ilirske onomastike.¹⁷⁵ Čini se vjerojatnim da je *Tripēna* panonsko ime – u smislu regionalnoga porijekla – no nedostatak jasnih analogija nam ne omogućava preciznije određenje lingvističkoga porijekla, odnosno keltskoga ili ilirskoga karaktera tog imena.¹⁷⁶ Ako uzmemo u obzir italski gentilicij, rijetko zabilježen u Panoniji te lokalnoga domorodačkoga porijekla, možemo pomisliti da je *Numisia Tripēna* bila oslobođenica ili potomak oslobođenika.

Vrlo sličan *hapax*, *Trepēna*, mogao bi biti srodnoga karaktera, no teško ga je determinirati sa sigurnošću.¹⁷⁷

Ime *Tritus* nije rijetko, a dobro je zastupljeno i na sisačkim tesarama.¹⁷⁸ To se ime redovito bilježi kako u romaniziranoj antroponimiji keltskih tako i ilirskih krajeva. Nema razloga čuđenju jer riječ, odnosno ime, ima zajednički indoeuropski korijen, brojevni pridjev »treći«, uostalom identičan grčkom pridjevu *τρίτος*. Taj je idionim i kognomen bio izrazito popularan u nekim krajevima, kao na primjer u provinciji Dalmaciji i to baš među Delmatima. No isto tako je bio popularan i na lberskom poluotoku, izgleda poglavito kod Keltibera (tamo se učestalo rabio i kognomen te idionim *Tritius*). Zabilježen je u galskim provincijama, kao i u Panoniji i Noriku, mada je tamo ipak dosta rjeđi.¹⁷⁹ Utoliko bi mogli pomisliti da je to ime bilo manje popularno među istočnim Keltima. U slučaju Siscije, velika učestalost toga imena u geografski bliskoj

zapadnoj Dalmaciji bi mogla biti uzeta u obzir kao moguća onomastički utjecaj. Ipak, ne treba *a priori* odbaciti ni mogućnost da su neki nositelji toga imena bili zapadnoga, primjerice hispanškoga porijekla,¹⁸⁰ no ipak se čini razumno pretpostaviti lokalno, uvjetno rečeno »ilirsko« porijeklo, za dobar dio nositelja tog imena u Sisciji. Ipak, u slučaju tesere kat. 21.101, postoje brojne nedoumice u interpretaciji imena *Tritu M() Pacuvia*. Predložio sam čitanje *Tritu M(arcia) Pacuvia*, dopuštajući mogućnost da je došlo do inverzije onomastičke formule. Ta je žena imala *tria nomina*, pa bi se shodno tome zapravo zvala *Marcia Pacuvia Tritu*.¹⁸¹ Njezin kognomen s nominativnim oblikom na *-u* nije neuobičajen kod keltske populacije u Noriku i Panoniji,¹⁸² pa bi, ukoliko je predloženo čitanje točno, mogli zaključiti da je riječ o građanki keltskoga porijekla.

Rimski građanin, *Vibius Varicarta*, ima uistinu neuobičajen kognomen,¹⁸³ a taj sam *hapax* svojevremeno pokušao dovesti u vezu s dvije keltske teme, *uarico-* i *arto-*.¹⁸⁴ Ipak, u svojoj naknadnoj analizi, A. Falileyev smatra i uvjerljivo obrazlaže da bi se to ime prije moglo vezati uz »ilirsku« antroponimiju, iako ni u to ne može biti sasvim siguran.¹⁸⁵

I ime *Surus*, odnosno *Sura*, uvjerljivo najučestalije osobno ime na sisačkim tesarama, može biti interpretirano na različite načine, pa, ovisno o kontekstu, može imati latinsko, keltsko, ilirsko, tračko ili semitsko porijeklo.¹⁸⁶ S obzirom na kozmopolitski karakter velikoga urbanog središta poput Siscije, može se pretpostaviti da je etničko i regionalno porijeklo nositelja toga imena zabilježenih na

174 CIL 3, 3372 = 10353 = RIU 1367, CIL 10356 = RIU 1374; A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz* II, 1956; A. Mócsy 1959, str. 193; B. Lőrincz 2002, str. 130, s.v. *Trippo*; W. Meid 2005, str. 30, 295, s.v. *Trippo*, 315; X. Delamarre 2007, str. 185, s.v. *Trippo*.

175 A. Mócsy 1959, str. 59-62; R. Katičić 1951, str. 151, autor primjećuje da korijen *tri-* nije nepoznat u keltskoj onomastici, usporedi A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz* II, 1940 ff.

176 Keltsko porijeklo bi možda ipak bilo vjerojatnije, usporedi W. Meid 2005, str. 295; X. Delamarre 2007, str. 185, s.v. *Trippo*.

177 I. Radman-Livaja 2014, str. 274, kat. 17.12 (*Iulia Trepēna*).

178 I. Radman-Livaja 2014, kat. 14.03 (*Trita Fusci*), kat. 26.141 (*Sura Triti*), kat. 17.29 (*Trita Fusci*), kat. 18.20 (*Trita Pleni*), kat. 19.15 (*(civis) And(autoniae) Grippus Triti*), kat. 01.69 (*Tritus*), kat. 21.101 (*Tritu M(arcia) Pacuvia*).

179 A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz* II, 1940 ff; H. Krahe 1929, str. 118; A. Mayer 1957, str. 344; R. Katičić 1963, str. 259-260, 282; I. Kajanto 1965, str. 17, 356; R. Katičić 1966, str. 151; M. Zaninović 1966, str. 51; D. E. Evans 1967, str. 378-380; G. Alföldy 1969, str. 313-314, s.v. *Tritus*; A. Mócsy 1983, str. 294, s.v. *Tritus*; M. Križman 1991, str. 39 (*Trita*, histarsko božanstvo); J. M. Abascal Palazón 1994, str. 532, s.v. *Trita, Trites, Tritheus, Tritia, Tritius*; H. Solin – O. Salomies 1994, str. 414, s.v. *Tritus*; J. Degavre 1998, s.v. *trito/triti/trit/tritio-*; B. Lőrincz 2002, str. 130, s.v. *Tritvs*; X. Delamarre 2001, str. 255, s.v. *tritos*; X. Delamarre 2003, str. 303, s.v. *tritos*; X. Delamarre 2007, str. 185, s.v. *Tritos, -us, -ius, -a, -ia*; I. Radman-Livaja 2014, str. 274-275.

180 I. Radman-Livaja 2016, str. 179-186.

181 Za *praenomen* kod žena vidi M. Kajava 1994, posebice M. Kajava 1994, str. 114-124, 214-232, 239-245, za *praenomen Marcia* usporedi M. Kajava 1994, str. 166-176, 231-232, 244.

182 R. Katičić 1965, 60; F. Lochner-Hüttenbach 1965, str. 17; R. Katičić 1968, 66, 74; R. Matasović 2003, str. 12-13; W. Meid 2005, str. 322-323; vidi pogotovo M. Falkner 1948, str. 39-54.

183 I. Radman-Livaja 2014, kat. 08.19. (*Vibius Varicarta*)

184 A. Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz* III, str. 103-114; K. H. Schmidt 1957, str. 135; J. Degavre 1998, str. 61, s.v. *arto-*; X. Delamarre 2001, str. 48-49, s.v. *artos*; X. Delamarre 2001, str. 55-56, s.v. *artos*; X. Delamarre 2007, str. 211, 235; I. Radman-Livaja 2014, str. 279.

185 A. Falileyev 2014, str. 122-124.

186 I. Radman-Livaja 2014, str. 269, vidi citiranu literaturu.

teserama moglo biti vrlo šaroliko, a među njima je zasigurno moralo biti i autohtonih stanovnika Panonije i Dalmacije koje bi mogli svesti pod pridjev »ilirski«.

U prethodno već spomenutom radu, A. Falileyev analizirao je veći broj *hapax legomena* u korpusu siscijanskih imena te je iznio određene dobro argumentirane rezerve za neka imena, odnosno za njihovu lingvističku atribuciju. Njegove se opaske mahom tiču pretpostavljenih keltskih imena, a za neka je iznio i pretpostavke o mogućim vezama s »ilirskom« antroponimijom. S obzirom da za većinu tih imena autor ne inzistira strogo na »ilirskoj« atribuciji, samo ću ih za kraj navesti kao potencijalno zanimljive za ovu temu. Izdvojio je tako imena *Caraelus*,¹⁸⁷ *Cinelius*,¹⁸⁸ *Cisurno*,¹⁸⁹ te *Cennuto*,¹⁹⁰ za koje dopušta i tu mogućnost, iako je ne smatra izrazito vjerojatnom. Ni za imena *Sinc(i)us*, *Singarus*, *Singinus* te *Singonius* ne smatra keltsko porijeklo kao jedino vjerojatno,¹⁹¹ pa tako ne isključuje sasvim ni autohtono balkansko porijeklo.¹⁹² Hipotetsko »ilirsko« porijeklo navodi kao jednu od mogućnosti i za imena *Cabra*, *Meldicus* te *Asirota*.¹⁹³ Za ime *Nericorus* načelno ne isključuje predloženu keltsku atribuciju, ali navodi i mogućnost pripadosti »ilirskoj« antroponimiji.¹⁹⁴ Sumnja u keltsko porijeklo imena *Unuavus* – o čijoj prirodi ionako postoje ozbiljne dvojbe s obzirom da je otvoreno pitanje je li uopće riječ o osobnom imenu – no navodi i da je iznimno teško pouzdano interpretirati i atribuirati to ime. Ukoliko uopće je riječ o imenu, Falileyev bi bio skloniji tražiti veze s »ilirskom« onomastikom.¹⁹⁵

Ova kratka sinteza nužno ostaje ograničena opsega. Onomastičko proučavanje sisačkih tesera zahtijeva naime daleko detaljnije analize,¹⁹⁶ koje kao arheolog i nisam u stanju pružiti zbog svoga ograničenog lingvističkog znanja. No već i ovim površnim pregledom vidljivo je koliko se novih pitanja o stanovnicima Siscije otvara zahvaljujući

ovom realno fascinantnom otkriću, i to pitanja na koja nije lako pružiti nedvosmislene odgovore.

Prvo koje, barem meni, pada na pamet je relativno malen postotak »ilirskih« imena na prostoru koji se smatra kolapijanskim teritorijem i koji je teoretski trebao biti naseljen »ilirskim« življem. Keltski element se čini neusporedivo jači u populacijskoj strukturi. No možda je taj dojam dijelom uvjetovan i većom raznovrsnošću keltskih imena zabilježenih na tesarama. Ukoliko pogledamo najčešća imena na tesarama, mahom su latinska, s izuzetkom imena *Breucus* koje drži solidno 12. mjesto.¹⁹⁷ No tu su i imena *Surus* te *Tritus*, koja također imaju svoje mjesto u »ilirskoj« antroponimiji. Ni ime *Maximus* nije nezanimljivo u ovom kontekstu,¹⁹⁸ pa je »ilirski« element možda ipak jači nego što se čini na prvi pogled. Korisno bi bilo podrobnije analizirati unutar ovoga korpusa odnos imena tipičnih ili tipičnijih za Panoniju te onih karakterističnijih za Dalmaciju. Pitanje popularnosti imena *Breucus* je također zanimljivo. Znači li to da je taj etnonim imao kao idionim i neko drugo značenje za Panonce?

Zapisi na tesarama, koliko god bili zanimljiv povijesni izvor, ipak pate od objektivnih ograničenja. Kao predmeti, odnosno tekstovi strogo utilitarne namjene, sadrže samo najosnovnije informacije potrebne obrtniku i klijentu, pa nam ne pružaju ono relativno obilje informacija na koje su nas, primjerice, navikli nadgrobni spomenici. Iako velika većina tesera sadrži osobna imena, sažetost nomenklature i osobnih podataka nas nerijetko prisiljava na više ili manje uvjerljivo nagađanje. Kad se tome doda otežano čitanje, koje uvjetuje dvojbene transkripcije i interpretacije, lako je shvatiti s kolikom se oprezom mora pristupiti analizi ovakvih pisanih izvora. No, manjkavi i teško dokučivi kakvi jesu, predstavljaju neprocijenjiv izvor informacija o nekim aspektima života Siscije kao i o njenim stanovnicima.

187 I. Radman-Livaja 2014, str. 180, kat. 01.61 (*Nigellu(s) Caraelu(s) Calimenu(s)*), na drugoj je strani prisutno još jedno ime – *P(ublio) Vartio Nigr(i)*; A. Falileyev 2014, str. 113-114.

188 I. Radman-Livaja 2014, str. 186, kat. 24.19 (*Nigrinus Cinelius*), još jedno ime prisutno na etiketi – *Nigrinus Laet(i)us*; A. Falileyev 2014, str. 114.

189 I. Radman-Livaja 2014, str. 186, kat. 18.03 (*Cisurno*); A. Falileyev 2014, str. 114.

190 I. Radman-Livaja 2014, str. 185, kat. 20.19 (*Crescens Cennutis*); A. Falileyev 2014, str. 116.

191 I. Radman-Livaja 2014, str. 265-266, kat. 23.10 (*Sinci*, stariji natpis), kat. 26.38 (*Deivula Singarus*), kat. 14.26 (*Singinus Domnus*), kat. 19.46 (*Singonius Rufinus*).

192 A. Falileyev 2014, str. 116.

193 I. Radman-Livaja 2014, str. 166, kat. 04.06 (*Asirota Fusc(i) filia*), 177, kat. 15.20 (*Cabra Terti(i)*), 231, kat. 23.36 (*Meldicus*); A. Falileyev 2014, str. 116-117, 119.

194 I. Radman-Livaja 2014, 236, kat. 19.37 (*Nericorus Celsi*); Falileyev 2014, 125-127.

195 I. Radman-Livaja 2014, str. 276, kat. 24.02 (*Unuavi*, drugo ime prisutno na teseri – *Pisiniis Prianu?*); A. Falileyev 2014, str. 130-133.

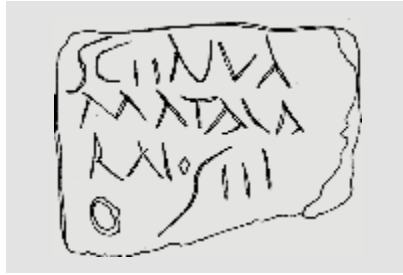
196 Vidi A. Falileyev 2014.

197 *Surus*, *Sura* – 28, *Proculus*, *Procula* – 20, *Sabinus*, *Sabina* – 20, *Festus*, *Festa* – 19, *Crescens* – 17, *Niger* – 16, *Iulia*, *Iulius* – 15, *Lucius*, *Lucia* – 14, *Ingenuus*, *Ingenua* – 14, *Iusta*, *Iustus* – 14, *Maximus*, *Maxima* – 13, *Breucus*, *Breuca* – 12, *Severus*, *Severa* – 12, *Valeria*, *Valerius* – 11 (možda i 12), *Secundus*, *Secunda* – 11, *Tertius*, *Tertia* – 11, *Cupitus* – 10, *Titus*, *Tita* – 9, *Flavius*, *Flavia* – 9, *Successus* – 8, *Sextus*, *Sexta* – 8, *Tritus*, *Trita* – 7.

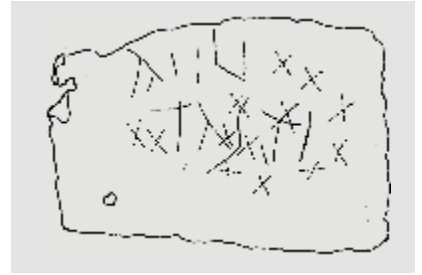
198 D. Rendić-Miočević 1965, str. 101-110 = D. Rendić-Miočević 1989, str. 777-784.

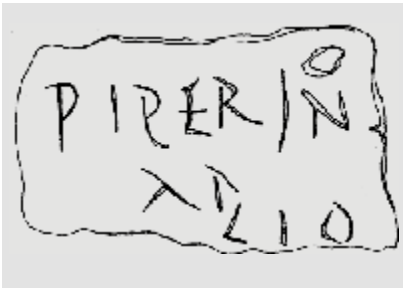
kat. 01.21

kat. 01.22

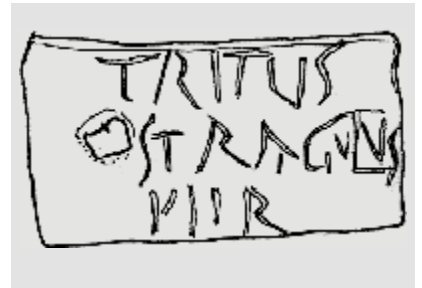
kat. 01.30

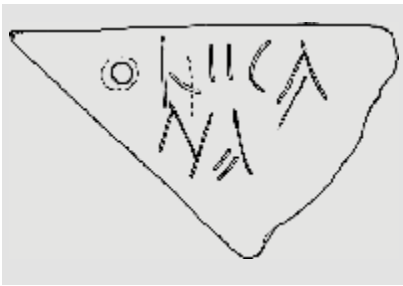
kat. 01.55

kat. 01.62

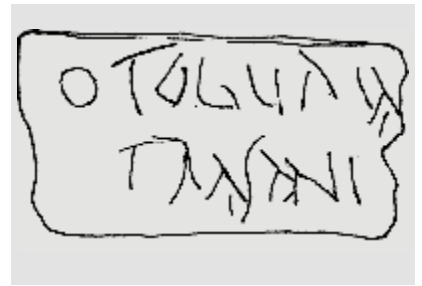
kat. 01.69

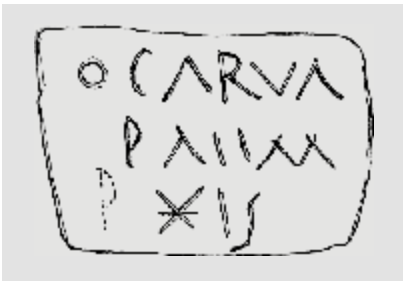
kat. 01.72

kat. 02.02

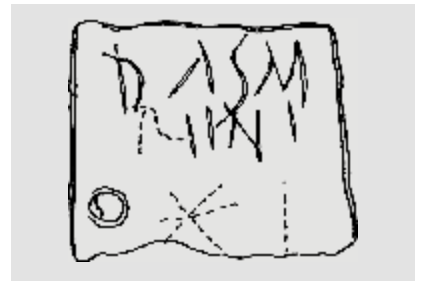
kat. 02.17

kat. 02.23

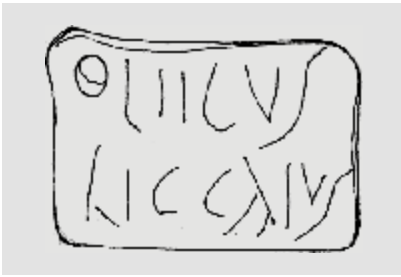

kat. 04.07

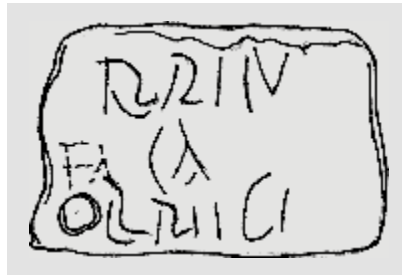

kat. 04.13

Tabla 1

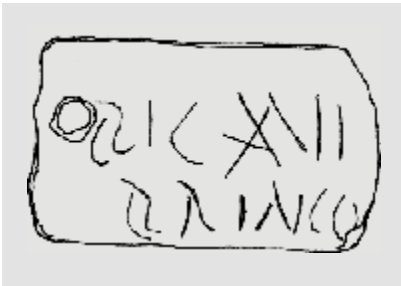
kat. 04.14

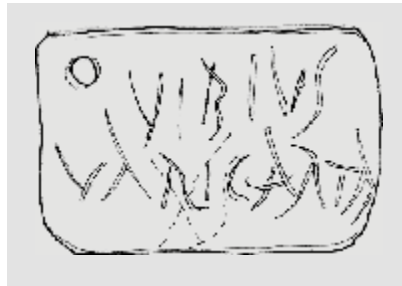
kat. 04.21

kat. 07.09

kat. 08.14

kat. 08.19

kat. 08.23

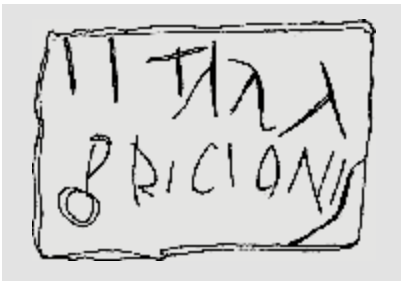
kat. 08.32

kat. 09.11

kat. 10.06

kat. 11.06

kat. 11.23

kat. 12.03

Tabla 2

kat. 12.24

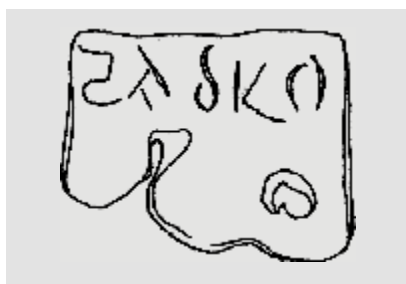
kat. 13.17

kat. 13.20

kat. 13.34

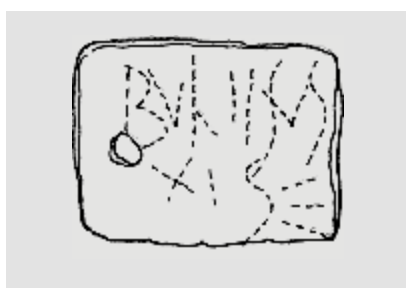
kat. 13.52

kat. 13.63

kat. 14.03

kat. 14.05

kat. 14.09

kat. 14.11

kat. 14.12

kat. 14.17

Tabla 3

kat. 15.08

kat. 15.19

kat. 15.26

kat. 16.01

kat. 17.07

kat. 17.08

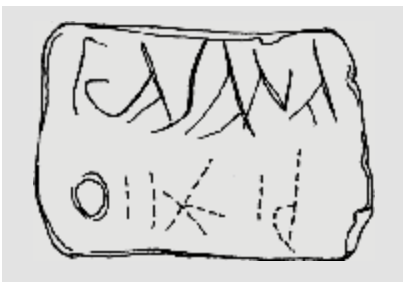
kat. 17.10

kat. 17.12

kat. 17.29

kat. 17.34

kat. 18.20

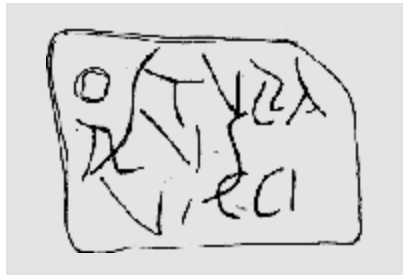

kat. 19.06

Tabla 4

kat. 19.15

kat. 19.28

kat. 19.44

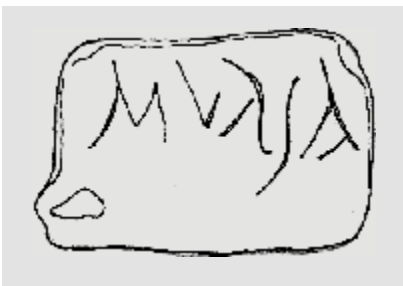
kat. 19.57

kat. 19.71

kat. 19.74

kat. 19.77

kat. 19.95

kat. 20.17

kat. 20.18

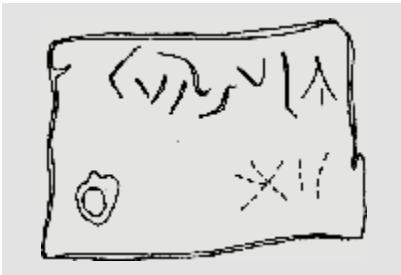

kat. 20.28

kat. 20.31

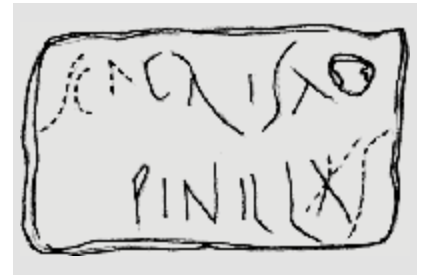
Tabla 5

kat. 21.01

kat. 21.49

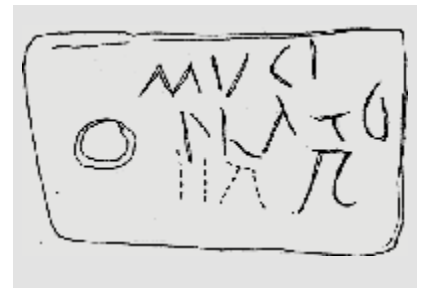
kat. 21.68

kat. 21.92

kat. 21.101

kat. 22.18

kat. 22.24

kat. 22.33

kat. 22.36

kat. 23.02

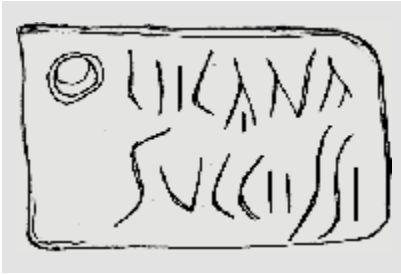

kat. 23.06

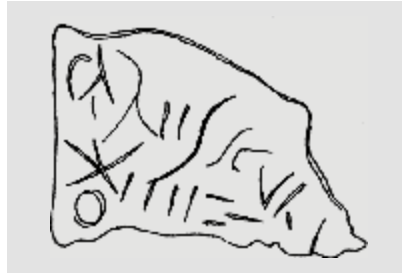

kat. 23.13

Tabla 6

kat. 23.19

kat. 23.41

kat. 23.62

kat. 23.73

kat. 23.78

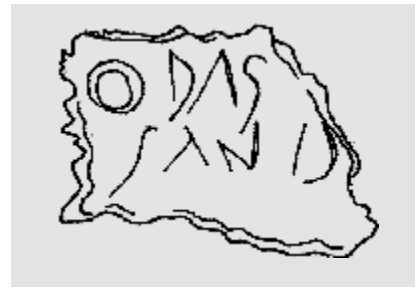
kat. 24.01

kat. 24.03

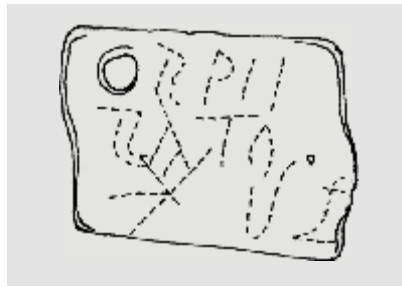
kat. 24.18

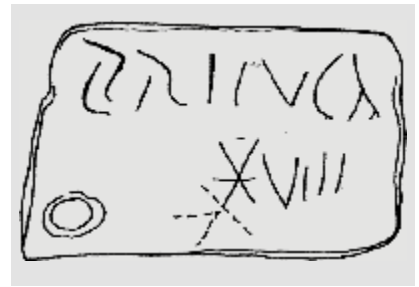
kat. 24.28

kat. 24.36

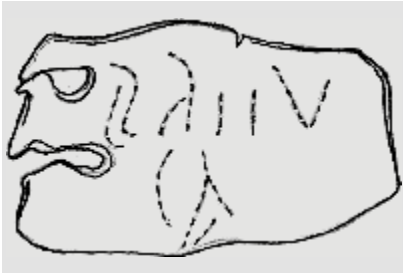

kat. 24.39

kat. 24.42

Tabla 7

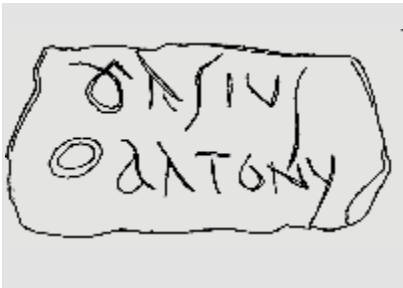
kat. 24.46

kat. 26.02

kat. 26.08

kat. 26.10

kat. 26.14

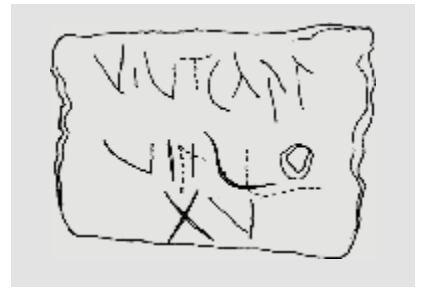
kat. 26.21

kat. 26.30

kat. 26.35

kat. 26.71

kat. 26.91

kat. 26.134

kat. 26.141

kat. 26.170

Tabla 8

Kratice

AE	= L'Année Épigraphique, Paris
AJJ	= Antike Inschriften aus Jugoslavien. Heft I, Noricum und Pannonia Superior, Zagreb
CIL	= Corpus Inscriptionum Latinarum, Berlin
IDR	= Inscriptiones Daciae Romanae, Bucarest
ILLug	= Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia repertae et editae sunt, Ljubljana
IMS	= Inscriptiones Moesiae Superioris, Beograd
OLD	= Oxford Latin Dictionary, Oxford
RIU	= Die römischen Inschriften Ungarns, Budapest
TLL	= Thesaurus Linguae Latinae, München

Bibliografija

- J. M. Abascal Palazón 1994 Juan Manuel Abascal Palazón, *Los nombres personales en las inscripciones latinas de Hispania*, Murcia 1994.
- G. Alföldy 1969 Géza Alföldy, *Die Personennamen in der römischen Provinz Dalmatia*, Heidelberg 1969.
- G. Alföldy 1993 Géza Alföldy, *Die Personennamen auf den Bleietiketten von Kalsdorf (Steiermark) in Noricum*, Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft 78, Festschrift für Jürgen Untermann, Innsbruck 1993, 1-32.
- P. Anreiter 2001 Peter Anreiter, *Die vorrömischen Namen Pannoniens*, Budapest 2001.
- L. Barkóczi 1964 László Barkóczi, *The Population of Pannonia from Marcus Aurelius to Diocletian*, Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 16, Budapest 1964, 257-356.
- F. Bechtel 1917 Friedrich Bechtel, *Die historischen Personennamen des Griechischen bis zur Kaiserzeit*, Georg Olms Verlag, Hildesheim – Zürich – New York 1982, (2. unveränderter reprographischer Nachdruck der Ausgabe Halle, 1917).
- J. Brunšmid 1901 J. Brunšmid, *Arheološke bilješke iz Dalmacije i Panonije, Sisak (Siscia)*, Vjesnik Hrvatskog arheološkog društva, n. s., 5, Zagreb 1901, 121-125.
- J. Brunšmid 1919 Josip Brunšmid, *Rimsko čaranje na olovnoj pločici iz Kupe kod Siska*, Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva, n. s., 14/1915-1919, Zagreb 1919, 176-185.

- M. Colombo 2010 Maurizio Colombo, *Pannonica*, Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae 50/2-3, Budapest 2010, 171-202.
- J. B. Curbera – D. R. Jordan 1996 Jaime B. Curbera – David R. Jordan, *A Curse Tablet from Pannonia Superior*, Tyche 11, Wien 1996, 45-50.
- J. Degavre 1998 Jean Degavre, *Lexique gaulois. Recueil de mots attestés, transmis ou restitués et de leurs interprétations*, Mémoires de la Société belge d'Études celtiques 10, Bruxelles 1998, (Supplément au lexique, tome III, Mémoires de la Société belge d'Études celtiques 20, Bruxelles 2004, pp. 523-561).
- X. Delamarre 2001 Xavier Delamarre, *Dictionnaire de la langue gauloise*, Paris 2001.
- X. Delamarre 2003 Xavier Delamarre, *Dictionnaire de la langue gauloise*, 2ème édition, Paris 2003.
- X. Delamarre 2007 Xavier Delamarre, *Noms de personnes celtiques dans l'épigraphie classique*, Paris 2007.
- A. Domić Kunić 1988 Alka Domić Kunić, *Augzilijari ilirskog i panonskog porijekla u natpisima i diplomama (Auxiliaries of illyrian and pannonian origin from inscriptions and diplomas)*, Arheološki radovi i rasprave 11, Zagreb 1988, 83-114.
- M. Dondin-Payre 2001 Monique Dondin-Payre, *L'onomastique dans les cités de Gaule centrale (Bituriges Cubes, Éduens, Senons, Carnutes, Turons, Parisii)*, u: M. Dondin-Payre – M. Thérèse Raepsaet-Charlier (dir.), *Noms, identités culturelles et romanisation sous le Haut-Empire*, Bruxelles 2001, 193-341.
- H. Eichner 2004 Heiner Eichner, *Illyrisch – die unbekannte Sprache*, u: A. Lippert – E. Laueremann (Hrsg.), *Die Illyrer. Archäologische Funde des 1. Vorchristlichen Jahrtausends aus Albanien*, Asparn / Zaya 2004, 92-117.
- D. E. Evans 1967 D. Ellis Evans, *Gaulish Personal Names, A Study of some Continental Celtic Formations*, Oxford 1967.
- A. Falileyev 2014 Alexander Falileyev, *The Gaulish Word for »Thin« and Some Personal Names from Roman Siscia*, Studia Celtica 48, 2014, 107-137.
- M. Falkner 1948 Margit Falkner, *Die norischen Personennamen auf -u und ihre kulturgeschichtliche Bedeutung*, Frühgeschichte und Sprachwissenschaft 1, Wien 1948, 39-54.
- A. Holder 1913 Alfred Holder, *Alt-Celtischer Sprachschatz*, Leipzig 1896-1913 (Graz 1962 -Nachdruck).
- I. Kajanto 1965 Iiro Kajanto, *The Latin Cognomina*, Roma 1965.
- M. Kajava 1994 Mika Kajava, *Roman Female Praenomina, Studies in the Nomenclature of Roman Women*, Acta Instituti Romani Finlandiae, vol. XIV, Rome, 1994.
- R. Katičić 1962 Radoslav Katičić, *Die illyrischen Personennamen in ihrem südöstlichem Verbreitungsgebiet*, Živa antika 12/1, Skoplje 1962, 95-120.
- R. Katičić 1963 Radoslav Katičić, *Das mitteldalmatinische Namensgebiet*, Živa antika 12/2, Skoplje 1963, 255-292.

- R. Katičić 1964 Radoslav Katičić, *Aplis, Aplo – Apollon*, Živa antika 13, Skoplje 1964, 98-100.
- R. Katičić 1965 Radoslav Katičić, *Zur Frage der keltischen und pannonischen Namensgebiete im römischen Dalmatien*, Godišnjak (Centar za balkanološka ispitivanja) 1, Sarajevo 1965, 53-76.
- R. Koščević 2000 Remza Koščević, *Olovne pločice posebne namjene*, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu 17, Zagreb 2000, 95-101.
- K. Kraft 1951 Konrad Kraft, *Zur Rekrutierung der Alen und Kohorten an Rhein und Donau*, Bern 1951.
- H. Krahe 1929 Hans Krahe, *Lexikon altillyrischen Personennamen*, Heidelberg 1929.
- H. Krahe 1955 Hans Krahe, *Die Sprache der Illyrier, Erster Teil: Die Quellen*, Wiesbaden, 1955.
- M. Križman 1991 Mate Križman, *Rimska imena u Istri. Osobna imena na istarskim natpisima iz rimskog doba*, Zagreb 1991.
- A. Kurilić 1993 Anamarija Kurilić, *Nova monumentalna portretna stela iz rimske Liburnije (The new monumental stele with portraits from Roman Liburnia)*, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti 32(19)/1992-1993, Zadar 1993, 61-78.
- F. Lochner-Hüttenbach 1965 Fritz Lochner-Hüttenbach, *Die Antiken Personennamen aus Ig bei Ljubljana*, Situla 8, Ljubljana 1965, 15-45.
- B. Lőrincz – F. Redő 1994 Barnabás Lőrincz – Ferenc Redő, *Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum, Vol. I. ABA – BYSANVS*, Budapest 1994.
- B. Lőrincz 1999 Barnabás Lőrincz, *Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum, Vol. II. CABALICIVS – IXVS*, Budapest 1999.
- B. Lőrincz 2000 Barnabás Lőrincz, *Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum, Vol. III. LABAREVS – PYTHEA*, Budapest 2000.
- B. Lőrincz 2002 Barnabás Lőrincz, *Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum, Vol. IV. QVADRATIA – ZVRES*, Budapest 2002.
- B. Lőrincz 2005 Barnabás Lőrincz, *Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum, Vol. I. ABA – BYSANVS, Editio nova aucta et emendata*, Budapest, 2005.
- R. Matasović 2003 Ranko Matasović, *Jezični tragovi Kelta u Iliriku, Latina et Graeca*, n. s. 3, Zagreb 2003, 5-23.
- A. Mayer 1957 Anton Mayer, *Die Sprache der alten Illyrier, Band I. Einleitung, Wörterbuch der illyrischen Sprachreste*, Schriften der Balkankommission, Linguistische Abteilung XV, Wien 1957.
- W. Meid 2005 Wolfgang Meid, *Keltische Personennamen in Pannonien*, Budapest 2005.
- M. Mirković 1971 Miroslava Mirković, *Sirmium – its history from the I century A.D. to 582 A.D.*, Sirmium I, Beograd 1971, 5-94.

- A. Mócsy 1956 András Mócsy, *Olom árucímkék Sisciából (Bolli romani da Siscia)*, Folia Archaeologica 8, Budapest 1956, 97-104.
- A. Mócsy 1959 András Mócsy, *Die Bevölkerung von Pannonien bis zu den Markomannenkriegen*, Budapest 1959.
- A. Mócsy 1983 András Mócsy, *Nomenclator provinciarum Europae Latinarum et Gallia Cisalpinae*, Dissertationes Pannonicae III, 1, Budapest 1983.
- A. Mócsy 1984 András Mócsy, *Bemerkungen zu den negotiatores von Colijnsplaat*, Münsterischen Beiträge zur Antiken Handelsgeschichte 3/2, Marburg 1984, 43-58.
- W. Pape – G. E. Benseler 1870 Wilhelm Pape – Gustav Eduard Benseler, *Wörterbuch der Griechischen Eigennamen*, 1870.
- I. Radman-Livaja 2007 Ivan Radman-Livaja, *In Segestica...*, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu 24, Zagreb 2007, 153-172.
- I. Radman-Livaja 2011 Ivan Radman-Livaja, *Le rôle des étiquettes de plomb dans le travail du textile à Siscia*, u: C. Alfaro – J.-P. Brun – Ph. Borgard – R. Pierobon Benoit (eds.), *Purpureae vestes III*, Symposium Internacional sobre Textiles y Tintes del Mediterráneo en el mundo antiguo, Valencia – Napoli 2011, 181-196.
- I. Radman-Livaja 2013 Ivan Radman-Livaja, *Craftspeople, Merchants or Clients? The Evidence of Personal Names on the Commercial Lead Tags from Siscia*, u: M. Gleba – J. Pásztoókai-Szeőke (eds.), *Making Textiles in pre-Roman and Roman Times. People, Places, Identities*, Ancient Textiles Series, vol. 13, Oxford 2013, 87-108.
- I. Radman-Livaja 2014 Ivan Radman-Livaja, *Plombs de Siscia*, Musei Archaeologici Zagrabienensis Catalogi et Monographiae, IX, Zagreb 2014.
- I. Radman-Livaja 2016 Ivan Radman-Livaja, *Immigrants from Other Areas of the Roman Empire Documented on Siscia Lead Tags*, u: D. Davison – V. Gaffney – P. Miracle and J. Sofaer (eds.), *Croatia at the Crossroads. A consideration of archaeological and historical connectivity*, Oxford 2016, 169-191.
- I. Radman-Livaja (u tisku) Ivan Radman-Livaja, *Prices and costs in the textile industry in the light of the lead tags from Siscia*, u: A. I. Wilson – A. K. Bowman (eds.), *Trade, Commerce and the State in the Roman World*, Oxford Studies on the Roman Economy, Volume 4 (Oxford Roman Economy Project Conference, October 1-3, 2009), u tisku.
- I. Radman-Livaja (u tisku) Ivan Radman-Livaja, *The issue of peregrine polyonymy on Siscia lead tags*, u: D. Demicheli (ed.), *Illyrica Antiqua, II, In honorem Duje Rendić-Miočević*, (međunarodni znanstveni skup Illyrica Antiqua 2. In honorem Duje Rendić-Miočević, Šibenik, 12.-15.09. 2013.), u tisku.
- I. Radman-Livaja – H. Ivezić 2012 Ivan Radman-Livaja – Hana Ivezić, *A Review of South-Pannonian Indigenous Anthroponymy*, u: B. Migotti (ed.), *The Archaeology of Roman Southern Pannonia, The state of research and selected problems in the Croatian part of the Roman province of Pannonia*, BAR International Series 2393, Oxford 2012, 137-158.
- M.-T. Raepsaet-Charlier 2001a Marie-Thérèse Raepsaet-Charlier, *Caractéristiques et particularités de l'onomastique trévire*, u: M. Dondin-Payre – M. T. Raepsaet-Charlier (dir.), *Noms, identités culturelles et romanisation sous le Haut-Empire*, Bruxelles 2001, 343-398.

- M.-T. Raepsaet-Charlier 2001b Marie-Thérèse Raepsaet-Charlier, *Onomastique et romanisation: éléments d'une comparaison entre les provinces de Gaule Belgique et de Germanie inférieure*, u: M. Dondin-Payre – M. T. Raepsaet-Charlier (dir.), *Noms, identités culturelles et romanisation sous le Haut-Empire*, Bruxelles 2001, 399-470.
- B. Rémy 2001 Bernard Rémy, *La dénomination des Viennois à l'époque impériale*, u: M. Dondin-Payre – M. T. Raepsaet-Charlier (dir.), *Noms, identités culturelles et romanisation sous le Haut-Empire*, Bruxelles 2001, 55-174.
- D. Rendić-Miočević 1949 Duje Rendić-Miočević, *Ilirska onomastika na latinskim natpisima Dalmacije*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 52/1935-1949, Prilog 3, Split 1949 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 623-674.
- D. Rendić-Miočević 1951a Duje Rendić-Miočević, *Onomastička pitanja sa teritorija ilirskih Delmata*, Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, n. s., VI, Sarajevo 1951, 33-47 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 691-709.
- D. Rendić-Miočević 1951b Duje Rendić-Miočević, *Novi ilirski epigrafski spomenici iz Ridera (Municipium Reditarum)*, Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, n. s., VI, Sarajevo 1951, 49-64 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 817-833.
- D. Rendić-Miočević 1952 Duje Rendić-Miočević, *Novi i neobjelodanjeni natpisi iz Dalmacije (Inscriptiones Dalmaticae ineditae)*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, LIII/1950-1951, Split 1952, 211- 232.
- D. Rendić-Miočević 1955 Duje Rendić-Miočević, *Onomastičke studije s teritorija Liburna. Prilozi ilirskoj onomastici*, Zbornik Instituta za historijske nauke u Zadru Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu I, Zadar 1955, 125-144 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 711-728.
- D. Rendić-Miočević 1956 Duje Rendić-Miočević, *Illyrica. Zum Problem der illyrischen onomastischen Formel in römischer Zeit*, Archaeologia Iugoslavica II, Beograd 1956, 39-51 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 675-690.
- D. Rendić-Miočević 1960 Duje Rendić-Miočević, *Porodična i rodovska imena u onomastici balkanskih Ilira*, Živa antika 10/2, Skoplje 1960, 163-171 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 769-776.
- D. Rendić-Miočević 1965 Duje Rendić-Miočević, *Ilirske onomastičke studije (II). Imena Firmus, Valens, Maximus u procesu romanizacije ilirskog onomastika*, Živa antika 13-14, Skoplje 1965, 101-110 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 777-784.
- D. Rendić-Miočević 1971a Duje Rendić-Miočević, *Ilirske onomastičke studije (III). Onomasticon Reditinum*, Živa antika 21, Zbornik radova posvećen Mihajlu Petruševskom, Skoplje 1971, 159-174 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 785-800.
- D. Rendić-Miočević 1971b Duje Rendić-Miočević, *Ilirske onomastičke studije (IV). Numizmatika kao izvor ilirskoj antroponimiji*, Živa antika 21/2, Zbornik radova posvećen Milanu Budimiru, Skoplje 1971, 381-397 = Iliri i antički svijet, Split 1989, 801-815.
- D. Rendić-Miočević 1981 Duje Rendić-Miočević, *Dacico-illyrica. Neki aspekti ilirske kolonizacije Dacije u svjetlu natpisa na ceratama iz Alburnusa*, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Razred za društvene znanosti XX, Zagreb 1981, 21ff = Iliri i antički svijet, Split 1989, 751-767.

- D. Rendić-Miočević 1989 Duje Rendić-Miočević, *Iliri i antički svijet*, Split 1989.
- E. Römer-Martijnse 1990 Elizabeth Römer-Martijnse, *Römerzeitliche Bleietiketten aus Kalsdorf, Steiermark*, Wien 1990.
- I. Russu 1973 Ion Russu, *Dacia si Pannonia Inferior în lumina diplomei militare din anul 123*, București 1973.
- K. H. Schmidt 1957 Karl Horst Schmidt, *Die Komposition in gallischen Personennamen*, Zeitschrift für celtische Philologie 26, 1957, 33-301.
- W. Schulze 1904 Wilhelm Schulze, *Zur Geschichte Lateinischer Eigennamen*, Abhandlungen der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen (Phil.-hist. Klasse), 5, 5, 1904, (2. unveränderte Auflage, Berlin – Zürich – Dublin 1966; Neuausgabe mit einer Berichtigungsliste zur Neuausgabe von Olli Salomies, Zürich – Hildesheim, 1991).
- F. M. Simón – I. Rodá de Llanza 2008 Francisco Marco Simón – Isabel Rodá de Llanza, *A Latin defixio (Sisak, Croatia) to the river god Savus mentioning L. Licinius Sura, Hispanus*, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu 41, Zagreb 2008, 167-198.
- H. Solin 1971 Heikki Solin, *Beiträge zur Kenntnis der griechischen Personennamen in Rom I*, Commentationes Humanarum Latinarum 48, Helsinki 1971.
- H. Solin 1996 Heikki Solin, *Die stadtrömischen Sklavennamen. Ein Namenbuch*, Stuttgart 1996.
- H. Solin 2003 Heikki Solin, *Die griechischen Personennamen in Rom, Ein Namenbuch. Zweite, völlig neu bearbeitete Auflage*, Band 1-3, Berlin – New York 2003.
- H. Solin – O. Salomies 1994 Heikki Solin – Olli Salomies, *Repertorium nominum gentilium et cognominum Latinorum, Editio nova addendis corrigendisque augmentata*, Hildesheim – Zürich – New York 1994.
- J. Šašel 1977 Jaroslav Šašel, *L'anthroponymie dans la province romaine de Dalmatie*, u: N. Duval (éd.), *L'onomastique latine*, Actes du Colloque International sur l'onomastique latine organisé à Paris du 13 au 15 octobre 1975, Paris 1977, 365-383.
- M. Šegvić 1996 Marina Šegvić, *Croatiae schedae epigraphicae latinae (CSEL), Inscriptiones quae in Croatia ab anno MCMXCI usque ad annum MCMXCV repertae et editae sunt*, Opuscula archaeologica 20, Zagreb 1996, 131-139.
- V. Väänänen 1958 Veikko Väänänen, *Le latin vulgaire des inscriptions pompéiennes*, Nouvelle édition revue et augmentée, Abhandlungen der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Klasse für Sprachen, Literatur und Kunst, Jahrgang 1958, Nr. 3, Berlin 1959.
- V. Väänänen 1981 Veikko Väänänen, *Introduction au latin vulgaire*, 3ème édition revue et augmentée, Paris 1981.
- M. Zaninović 1966 Marin Zaninović, *Ilirsko pleme Delmati. I dio. Politička povijest i teritorijalna rasprostranjenost Delmata*, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Godišnjak (Centar za balkanološka ispitivanja) IV, Sarajevo 1966, 27-92.

Summary

Ivan Radman-Livaja

Illyrian onomastics on lead tags from Sisak (Siscia): an overview

Key words: Siscia, lead tags, »Illyrian« onomastics

The Roman Department of the Zagreb Archaeological Museum contains close to 1200 inscribed lead tags, found in Sisak, the ancient city of Siscia, one of the biggest Roman agglomerations in the region and the largest urban centre in south-western Pannonia.

Some of those tags were offered or sold to the Museum by individual finders or collectors but most of them were found during the dredging of the Kupa river before WWI. Since the dredging was localised in the very centre of the town, i.e. in front of the port quarter, it would seem that all the tags come from a limited area, where, according to the excavations done in the eighties, the port facilities of the Roman town were also situated. All of those tags are small lead tablets, of a more or less rectangular shape, pierced with a hole (sometimes even two or three perforations) so that the tag could be attached to the merchandise with a small rope or a metal wire.

They all carry an inscription, sometimes only on one side, but usually on both sides. Those inscriptions are always written in capital letters or the older Roman cursive. Most of the tags were reused several times and thus one can often see traces of older inscriptions, more or less thoroughly erased by the scribe. For this reason, it is often difficult to distinguish with certainty which inscription is the most recent one. Obviously, when one finds traces of many different inscriptions, the lecture becomes rather uncertain.

Those inscriptions generally follow the same model: on one side, one can read personal names, *duo nomina* (far more rarely *tria nomina*) as well as single names, often followed by a patronymic. It would thus seem that both citizens and peregrines are mentioned on those tags, and in some cases even slaves. The other side of the tag usually carries an inscription mentioning the merchandise, most of the time in an abbreviated form, as well as a price and quite often an indication of quantity or weight.

Despite the fact that the reading of the personal names can be quite dubious due to several factors, mostly the bad state of preservation of some tag and the mistakes done by the scribe, it is usually far less subject to doubt than the interpretation of the abbreviations. Fortunately, the words appearing on the tags are not always abbreviated which is of great help when you try to interpret correctly at least some of the abbreviations.

There are many different abbreviations on those tags and although many different commercial industrial activities could be in play, there is no doubt that most of them are linked to the wool trade and the textile industry. Words like *LANA*, *PAN(N)UM*, *TVNICA*, *SAGVM*, *P(A)ENVLA*, *PAL(L)A*, *PALLIOLUM*, *LODIX*, *BANATA* and *ABOLLA* appear more or less regularly without being abbreviated and thus the interpretation of common abbreviations like *L*, *LA*, *LAN*, *PAN*, *T*, *SAG*, *PAENV*, *PAL*, *LO*, *LOD*, *LODI*, *BANA*, *AB* is not in doubt. Many different shades and colours are mentioned as well, an important detail which would point to the activities of *fullonicae* and/or *tinctoriae*. Finally, the prices on those tags are a major argument when one considers those lead tags as commercial tags. Those prices were indicating the value of the goods or the cost of a given service like cleaning, fulling or dyeing and they must have been an essential information on the tags since they appear on at least 81 % of them.

Over 900 individuals are named on the tags, most of them being presumably clients (and inhabitants of Siscia as well). While most of them have typical Latin names, there is

nonetheless a significant percentage of people bearing names which may be considered as indigenous, i.e. Celtic or »Illyrian« in a larger sense and certainly not out of place in south-western Pannonia. This paper will not be thoroughly covering this interesting issue but, as a tribute to the late Professor Rendić-Miočević, only aims to give an overview of idionyms which may be interpreted as »Illyrian«, i.e. belonging to the traditional anthroponymy of the native population of the western Balkans. 59 names are discussed and while many may be considered as »Illyrian« with a high level of certainty, there are nonetheless quite a few dubious cases which can only tentatively be related to »Illyrian« onomastics. Since this topic is a vast one and certainly deserves a more methodical approach, this paper may at best only be considered as a first step towards further research, hopefully by linguists and philologists.

Translated: Ivan Radman-Livaja

